Publicațiune periodică. — Apare la 15 ale fiecărei luni

AVENTURA

ROMANE DE ACȚIUNE ȘI PASIUNE

9 LEI

M. LARROUY

URAGAN DE SÂNGE ȘI FOC

CEA MAI URIAȘĂ AVENTURĂ ISTORICĂ

„ A V E N T U R A „
Romane de acţiune şi pasiune

M. LARROUY

■ ■ ■

URAGAN DE SÂNGE ŞI FOC

Traducere de
L. BUNEA

Cuprins

M. LARROY - Uragan de sânge şi foc.............................3
NOGAI...3
RUA...5
ULMACK...7
APOLLON. — EROS. — LIBERATUS...9
NIGRENS. — BERICUS...17
HUNII...21
BERICUS SAU BERIK. — ASPAR...21
ROILA. — UPTAGH. — BALAMIR...22
URAGANUL...24
ATTILA..24
SANDIK...36
JOHN RUSSELL - Călăul deportaţilor............................39

M. LARROY
Uragan de sânge şi foc

NOGAI

— Vino la Roma, o Nogai, fiul lui Titmuş. Eşti arcaş de frunte. Stăpânul meu, Cornelius cere să i se încredinţeze lui însărcinarea de edil şi vrea să ofere poporului jocuri măreţe. Am găsit până acum struţi; urşi şi tigri. Îmi trebuiesc arcaşi care să ucidă cu măiestrie fiarele astea. Sciţii sunt neîntrecuţi în jocul acesta, şi tu eşti cel mai îndemânatec dintre Sciţi.

Astfel vorbea un oarecare Probus, Roman, factotum al familiei Cornelia, trimes să pregătească dincolo de lumile civilizate, plăcerile oraşului imperial.

Pe calul lui împodobit cu cranii şi scalpuri, Nogai, fără a răspunde, asculta ademenelile străinului.

— Ai să vezi cel mai frumos oraş din lume, ai să ai de mâncare cât ţi-o pofti inima şi n-o să rabzi niciodată de frig. Ai să fii idolul poporului care va aclama Pe străzi fiecare gest al tău. Patricienele au, să te poftească să priveşti când se gătesc. Poeţii noştri au să-ţi dedice o odă şi ai să-ţi vezi statuia turnată în bronz. Ai să câştigi mai mult aur decât a avut cândva tot tribul tău.

— Am să fiu liber?

— Ai să fii liber cu condiţia să te supui regulilor circului, legilor cetăţii şi edictelor Senatului.

— Am să pot refuza să apar la circ, când oi avea poftă mai bine să dorm? Am să pot lua femeia care mi-o

plăcea? Am să pot ucide pe cei cari mă vor insulta?

— Ai să pierzi acolo dorinţele astea barbare, Nogai. La Rama nu e nevoie să ucizi ca să fii fericit. Roma a cucerit lumea şi o civilizează. Ai să vezi deosebirea dintre obiceiurile noastre şi cele ale fraţilor tăi.

— Am să fiu deopotrivă cu împăratul tău?

— Ştii tu oarece spui? Nerone e fiul zeilor.

— Am să fiu deopotrivă cu Comelius, stăpânul tău?

— Spui grozăvii. Cum vrei tu ca un Scit să fie egalul unui coborâtor din Scipioni şi Scylla?

— Am să fiu deopotrivă cu tine?

— Eu sunt cetăţean Roman.

— Păstrează-ţi aurul. Eu rămân aici. Cerni oferi tu în schimbul libertăţii melc? Cerni pasă mie de toanele patricienelor tale, de poporul tău, de stăpânul tău, de împăratul tău? Vreau să alerg unde-mi place, să ucid pe cine vreau şi să atârn scalpuri noi de gâtul calului meu. Mai bine cu foamea stepelor mele, decât cu ruşinea palatelor talc.

— Ia seama, Nogai. Roma va şti să te constrângă. Ea a subjugat Europa, a venit rândul Asiei. Tu îţi oferi armele regişorilor care-ţi adapă setea de carnagiu. Dar Roma s-a săturat de a vedea câinii ceia arţăgoşi care se ceartă pentru, oase la hotarele ei. Legiunile noastre vor răsări deodată, şi au să vă înveţe să pricepeţi depărtarea dintre un consul roman şi un monarh din Asia.

— Legiunile tale au să fie o jucărie pentru noi. Ce e Roma faţă de China pe care au învins-o strămoşii mei? Crezi dară că sperii un Scit ca mine, un Tătar, al cărui strămoş era prinţ a sute de mii de cai albi şi Îngrămădea movile de ţeste, înalte cât copacii? Şi vii la mine… la mine, să-mi oferi să amuz Roma… Pleacă, pleacă repede, că de nu, stăpânul tău nu, te va mai vedea.

— Şi-ţi închipui tu că ai să-l sperii pe Probuş, al cărui strămoş n-avea obiceiurile astea de fiară cruntă, dar care a fost nevoit să omoare într-un cort mare din Asia, şapte oameni pentru că voiau să-i şterpelească un diamant şi o

cupă de China. Din tată în fiu, Probuşii au văzut supunerea universului, şi copiii tăi vor fi târâţi cu de-a sila în Cetatea al cărui aur tu îl dispreţuieşti. Când toate oraşele vor fi devenit romane, semenii tăi vor căpăta bice, căci fiii prinţilor voştri nu preţuiesc cât un cârciumar dintr-o suburbie a Romei!

Sângele coloră chipul galben al lui Nogai şi sprâncenele lui groaznice se încruntară, înainte ca Probus să se fi putut apăra, săgeata Tătarului îi străpunse pieptul. Fără a descălica, Nogai tăie pielea în jurul părului, apucă un smoc de păr şi-l scutură: carpul cald încă se prăbuşi, arătând pe craniu o placă mare roşie. Cu. Cuţitul lui, Nogai curăţă interiorul tichiei de pielea caldă încă, îi făcu două găuri, şi o înşiră pe frâul lui.

RUA

În timpul vieţii lui Rua, fiul lui Nogai, legiunile impuseseră pacea romană anarhiei asiatice.

Un singur oraş rămânea liber, Ierusalimul, care închidea templul lui Iehova statuilor şi sacrificiilor păgâne: Şi Titus, fiul împăratului Romei, se pregătea să distrugă ultima cetate rebelă. Din înălţimea meterezelor, Ierusalimul chema pe oricine ura puterea cuceritoare. Ea făgădui independenţă şi pradă. Pe malurile mării Caspice, chemarea ei ajunse la tribul lui Rua; această făgăduială de jaf trezi obişnuita lăcomie şi tribul porni la drum. În şaizeci de zile, — carele străbătură Partiia, Eufratul, deşertul, Libanul, Iordanul. Învinşii tuturor războaielor romane veneau şi ei să îngroaşe hoarda.

Tătarul Rua, uimit de puterea duhurilor ocrotitoare ale Iudeei, jură să-şi potolească asupra Romanilor ura transmisă de către tatăl său Nogai

Dar Scitul află multe. Prevedea un atac nebunesc: el

văzu o desfăşurare ordonată. Fără grabă, legiunile şi cohortele formară un cerc în jurul oraşului şi turnurilor, apoi campară. În zilele următoare, Rua văzu înălţându-se din pământ, înălţându-se mereu, un zid: zid fără porţi, zid fără chip de salvare, zid în mijlocul căruia şase sute de mii de suflete trebuiau să moară. Şi deasupra acestui zid, se ridică maşini, operă de nebuni, se gândea Rua, că de când se dau oare bătălii cu pârghia şi frânghii?... În fundul şanţurilor săpate în pământ, se târau ca nişte şerpii, neputând fi ajunşi de săgeţi, soldaţii romani.

Rua lăsă să-i cadă arcul. Cimentul şi sapa erau aşa dară taina neînvinşilor. În culmea furiei, el urla împroşcând insulte şi sfidând pe laşi.. Drept răspuns, una din maşini, pe zidul cel mare, se culcă; se auzea pârâitul coardelor de bou care o legau. Şi deodată ea se ridică, întocmai ca un braţ, care arunca cu bolovanii în aerul albastru. Rua urmări traiectul unui bloc greu care strivi lângă el patru oameni. Altele urmară. Acoperişul se acoperi de cadavre însângerate, şi hoarda trebui să coboare, să se ascundă în flancurile turnului.

Atunci, prin metereze, zăriră două rânduri de Romani care înaintau la pas ţinându-şi scuturile deasupra capetelor. Erau invulnerabili. Duceau între ei o bârnă enormă împodobită cu un cap de bronz. Ajunşi la poalele turnului, începură să repeadă în el lovituri ritmice, cântând, şi pietrele tresăriră.

Tătarul, Scitul înţelese. Era în faţa unei puteri blestemate: inteligenţa. Cu ura în suflet. Învârtindu-se ca un guzgan într-o cursă, îşi aşteptă moartea. Turnul tremura, *se* crăpa. Rua luă în braţe pe fiul său Ulmack, se culcă la pământ, deasupra copilului. La. Cea din urmă lovitură a infamului berbece zidul se nărui şi o. Avalanşă de pietre strivi pe barbar căruia i se revelaseră marile mistere.

ULMACK

Roma aclamă triumful lui Titus, învingătorul Ierusalimului. Roma se amuză de insultele neputincioase aruncate de către miile de prizonieri. Ironia grosolană a Romei hărţuieşte pe femeile voalate şi cu picioarele goale, pe copiii cu ochi negri, pe bărbaţii palizi de mânie. Prada Asiei defilează de-a lungul Căii Socrate; pe perne sclipesc perlele şi nestimatele lui Irod, aurul Arabici şi al Iudeei, tabletele şi giuvaierurile lui Solomon; captivii ard în cădelniţe tămâie, ale cărei miresme îmbată populaţia. Cohortele încadrează carele de grâu destinate stomacului Romei şi cuştile pline de Ici, de pantere şi de cerbi care vor servi mâine sângeroaselor plăceri ale Oraşului Etern.

Iată într-adevăr trofee fabuloase şi prizonieri iluştri. Marele preot al Evreilor arată pe pieptul lui cele douăsprezece pietre mistice ale plăcii Judecăţii — „Urim Uteumim”. — la tivul mantiei sale albastre atârnau clopoţei şi. Ciucuri de aur, şi cordonul lui de culorile purpurei, a stacojiului şi a azurului îi strâng tunica şi pantalonii albi de în. Pe mitra lui din cap străluceşte inscripţia de aur: „Mărire lui Iehova!...” Şi Roma izbucneşte în hohote de râs.

Urbea Eternă se bucură de atotputernicia ei: în universul devenit lucrul ei, oamenii sclavi şi zeii încătuşaţi urcă treptele Capitoliului...

În sfârşit, Titus, tânărul, frumosul, eroul, idolul, Deliciul genului uman, tras de armăsari strălucitori răspunde cu gesturi virile pline de negrăită graţie, aclamaţiilor care se rostogolesc din colină în colină.

Îndărătul lui Titus... singur, păşeşte un monstru... B tânărul Tătar Ulmack, fiul lui Rua, băiat de rasă necunoscută, diform, cu faţa bestială a cărui grimasă dispreţuieşte tunetul de huiduieli ce i se aruncă.

Triumful, orgia, jocurile de circ s-au sfârşit: se vând captivii războiului expuşi goi pe estrade şi tânărul barbar

Ulmack, găsit. Printre năruiturile turnului evreiesc, îşi aşteaptă soarta.

— Eu l-am descoperit! strigă negustorul. Semenii lui sunt toţi morţi! Nu vă duceţi într-altă parte. Ceilalţi sclavi nu preţuiesc nici măcar o sesterţă. Acesta preţuieşte mai mult de o sută de monede de aur. Poftiţi! Pipăiţi!

În jurul estradelor, samsarii de carne umană discută despre monstrul care, în dosul lui Titus, a făcut să râdă Oraşul imperial.

Sclavi liberaţi, bandiţi, mijlocitoare de carne vie, pipăie şi fac haz:

— Negustorule, de pe unde ţi-i maimuţa?

— De la fluviul Tartarului, din iad!

— La ce-i bun?

— Priviţi-i tăbliţa: „Ulmackus nu ştie nimic decât să te facă să râzi”.

— Hei, Ulmackus! Strâmbă-te! Fă mutre caraghioase! Scoate limba! Joacă-ţi sprâncenele.

Ciupit de degetele care ating cu dezgust capul lui oribil şi-i smulg smocuri din părul lui murdar Ulmack răcneşte:

— Bestii spurcate.

Şi-i scuipă pe Romani…

Veselia grosolană a mulţimii adevereşte inscripţia tăbliţei; ăsta te face cu adevărat să râzi… Eunuci de Persia, fecioare de Syria, arcaşi libieni sunt lăsaţi încolo pentru monstrul ăsta care scuipă asupra poporului Oraşului Etern!

— Cine mi-l cumpără? reîncepe negustorul. Cu două sute de monede de aur… E ca degeaba. Nu ştie o boacă de latineşte. Mănâncă măruntaie crude… Măruntaie crude, vă jur!

Negustorul aruncă captivului, flămânzit de două zile, un pachet de intestine. Ulmack le sfâşie, le înghite cu lăcomie.

— N-am minţit! Şi dacă l-aţi vedea bând vin! împăratul Vitellius n-a fost niciodată mai beat. Stăpânii voştri vor libera fără dar şi poate pe cel care mi-o cumpăra;

comoara asta!… Pe trei sute de monede, dihania mea: are picioare de porc, urechi de măgar, sprâncene de maimuţă şi un pântec de satir… Eii! Probus, prietene, apropie-te puţintel! Ia pipăie-mi maimuţa asta! E tare. Nimic decât os… Hrăneşte-l cu precauţiune, să nu se îngraşe şi patricienii care l-or gâdila după masă, au să leşine de râs. Anul trecut, mi-ai luat pe negresa cea groaznică din Africa şi Marcus Comelius, stăpânul tău ţi-a dăruit două vile.. Ai să-l însori cu negresa şi produsul perechii ăsteia o umbla în patru labe. În onoarea zeului frumuseţii, vei numi pe fiul lor Apollon? Hai! cumpără! Marcus Corneliu posedă deja „Steaua Apei” pe care i-o invidiază împăratul, — oferă-i şi podoaba asta. Pe patru sute de aureus, gângania mea. E o nimica toată!

Probus, cui capul aplecat, cu ochii pe jumătate închişi. Priveşte copilul, îşi adună amintirile.

— Taci, pungaşule! Ştiu eu de unde vine maimuţoiul tău.

— Spune, dac-o ştii mai bine ca mine.

Asta nu te priveşte. Probuşii au avut de-a face cu fiarele astea înainte de luarea Cartaginei. Bunicu-meu şi-a lăsat oasele pe la ei… Îţi dau douăzeci de aureus, pentru că eşti tu. Animalul tău nu preţuieşte nimic. Nu pot face din el nici măcar un bucătar, niciun actor, niciun dansator.

— Mă ruinezi, Probus. Dă cincizeci de aureus, şi e al tău.

— Haide, na-ţi treizeci. Am încheiat târgul.

Cu un ghiont straşnic, Probus îşi dă jos de pe estradă marfa cumpărată.

APOLLON. — EROS. — LIBERATUS

— Vino mai aproape de mine, copile, zise Apollon, fiul lui Ulmack şi al negresei, fiului său Eros. Nu te mai văd.

Stăpânii mei mă găsesc prea bătrân, ca să-i facă să râdă şi de cinci zile încoace nu mu-au mai dat nimic de mâncare. Crap în grajdul ăsta, ca o mârţoagă bolnavă. Nu te-am prea văzut de multe ori, căci sclavii n-au dreptul să-şi mângâie fiii. Dar nu uita niciodată ce om să-ţi spun acum… Nu uita niciodată…

Pe pământul putred al grajdului, copilul se târî până la tatăl său Apollon, care-l cuprinse cu braţele lui descărnate.

— Eros, fiul meu, nu uita niciodată. Tatăl meu a fost liber, colo pe câmpiile nesfârşite. Mânca în fiecare zi, şi cutreiera şesurile călare. A fost prins în cursă… scoborâtorul şefilor şi al stăpânilor turmelor, a fost vândut pentru bani de aur, printre eunuci şi târfe. L-au însurat cu o arăpoaică, şi eu sunt copilul lor, pe care l-au botezat în batjocură Apollon. De când m-am născut, Eros, am fost mai puţini decât o vită. Romanii îşi mângâie caii, dorm cu câinii lor: timp de şaizeci de ani stăpânii lumii au chinuit pe fiul arăpoaicei şi al barbarului, ca să-i facă să râdă. La banchete am râs, ca să am oase de ronţăit: aş fi mâncat şi murdării… în vreme ce parfumam pielea doamnelor după baie, ele mă înţepau cu ace şi mă opăreau cu apă clocotită: zvârcolelile mele le făceau să râdă. Am suferit, dar un sclav n-are dreptul să sufere. Când mă revoltam, îmi puneau pe umeri colanul de fier cu cuie, pentru ca să mă înveţe să le respect maiestatea!

„Majestatea lor. Imperiul lor! Eros, vei auzii cuvintele acestea. Poporul acesta de călăi vorbeşte despre majestatea lui… Dar va veni ceasul, ţi-o jur, în care adevăraţii oameni liberi, fiii sclavilor lor, îşi vor avea răzbunarea… Va fi ceva cumplit. Nu uita!” Istovit de foame, Apollon trase pe fiul său mai aproape, îi vorbi la ureche:

— Împăratul, pare-se, este fiul Zeilor; ai să vezi statuile şi ai să adulmeci tămâia altarelor sale. Adu-ţi aminte că fiul Zeilor Romei trimite generali care jefuiesc universul.

„Am străbătut imperiul lor printre bagajele lui

Cornelius, stăpânul meu, care fusese pretor, consul, proconsul, şi a guvernat pretutindeni, unde se afla aur de furat, sânge de vărsat. Am fost cu ochii-n patru şi am luat aminte la toate.

„În timpul şederii sale în Africa, a ruinat trei oraşe, a vândut cincizeci de mii de oameni liberi cari nu putuseră plăti tâlharilor lui de perceptori... dar a construit temple şi circuri pentru zei şi pentru gladiatori. În timpul celor doi ani ai săi din Spania, Cornelius a ucis zece mii de oameni liberi, trimiţându-i la minele de aur, ca să-şi îndoiască averea. În ţara Greciei, Cornelius a şterpelit cincizeci de statui de marmoră, a violat toate mormintele Corintului, ca să smulgă scheletelor măştile lor de aur. În Asia, am văzut Ierusalimul distrus; din pietrele turnului unde muri bunicul meu, Cornelius şi-a construit o vilă minunată. Din Egipt şi din Asia-Minoră, Cornelius a trimes trei mii de femei, şi de eunuci la târgul din Delos. Acolo mi-a spus într-o dimineaţă: „Apollon, ţara maimuţelor e pe după munţii ăştia. E ţara ta... Fă-mă să râd!”

„L-am făcut să râdă, şi seara am fugit în direcţia munţilor, dar imperiul e prea mare, imperiul e temniţa omenirii. Am fost adus înapoi, înfierat cu fierul roşu pe frunte, cu litera F. care autoriza pe oricine să ucidă pe cel care fuge a doua oară. Am jurat că nu mai încerc: sclavul trebuie să ştie să mintă. Dacă trebuie, jură tot ce ţi se va cere. Nu te supune însă decât amintirii tatălui tău”.

Umbra nopţii cobora. Tatăl, tremurând, Îşi îmbrăţişă fiul.

„Pretutindeni, Cornelius ducea după el pe cei trei mii de sclavi ai săi: stăpânii lumii se ghiftuiesc ucid şi corup: învinşii sunt puşi să lucreze şi să-i înveselească! M-a însurat în Spania, în Africa, în Asia, să vadă dacă copiii mei vor ieşi şi ei monştri. Eros, tu ai fraţi pretutindeni. Şi ei urăsc. Copiii lor vor urî. Tu vei urî.

Eros înţelegea lecţia dureroasă. Orice simţimânt moare în sclav, în afară de dorinţa răzbunării.

„Cornelius a guvernat patru ani provinciile Galiei. E

singurul loc unde am avut parte de fericire. Eros, tu te-ai născut acolo. Galia e ţara cea mai frumoasă de pe pământ: e plină de munţi frumoşi, de păduri frumoase. Acolo se trăieşte dulce. Aminteşte-ţi de Galia. Mama ta se numea Hernona; ea locuia aproape de un fluviu care şerpuieşte, Sena; coliba ei era la confluentul fluviului ăstuia, şi a unui râu scurt şi verde. Cornelius poseda acolo o moşie unde-şi petrecea lunile calde. Pentru că Hernona era frumoasă. Îmi fu oferită în batjocură, dar femeilor din ţara ceea le e milă de nefericire. Hernona îmi vorbea fără dispreţ, şi niciun om nu mă brutaliza, căci Galii înţeleg. Sunt singurii care în două rânduri au făcut să se teamă Roma, şi-au s-o mai facă să tremure; dar deşi sunt curagioşi, ei îşi uită repede necazul şi> nu ştiu să se unească. Ei detestă Roma, fac gură mare, dar nu se mişcă.

„În anul al doilea Hernona mi-a pus în braţe pe fiul nostru: erai tu, Eros, şi ea plângea, pentru că eşti slut, dragostea mea.

Eşti aproape negru ai părul tare creţ al mamei mele negresa; ai ochii albaştri’, buzele cărnoase ale Hemonei; nu ai de la mine decât genunchii butucănoşi şi sprâncenele care-ţi scapă peste ochi. Păstrează bine în osul ăsta al sprâncenelor ura împotriva Romei şi dragostea ţării mamei tale. Tu ai să suferi mai mult decât mine, Eros, că tu eşti mai hidos decât mine”.

Degetele închircite ale lui Apollon mângâiau sprâncenele fiului său, şi, la amintirea singurei femei care-i îndulcise suferinţa, plânse.

— Nu mai pot, Eros. Ascultă bine. Când l-am văzut pe Cornelius dresându-te ca pe un câine învăţat, am crezut c-am să înnebunesc. Am vrut să fug, cu toate. Că făgăduisem să n-o mai fac. Am furat lădiţa care conţinea giuvaerurile lui Cornelius şi diamantul „Steaua Apei”. L-am dus bietei melc Hernona. Ea l-a aruncat într-un puţ, unde ştia cum să-l regăsească mai târziu. În ziua furtului, toţii sclavii au fost puşi la tortură; au fost ucişi unii, dar

nimeni nu m-a trădat, căci sclavii nu se vând unii pe alţii. Singură, Hernona s-a turburat, nenorocita, dar n-a mărturisit, ca să nu mă piardă. Cornelius puse să i se bată în piept cu cuie *o* tăbliţă pe care sta scris: „Hernona furat Mar. Cor.” şi dădu poruncă ca maică-ta să fie aruncată în fundul puţului. El nu ştia că lădiţa cu diamantul lui se aflau în ace- laş puţ. Timp de ceasuri întregi soldaţii au petrecut aruncând la pietre ca să zdrobească oasele Hernonei… Dacă te-i duce vreodată în Gali-a, Eros, aminteşte-ţi: un puţ umplut cu pietre, la picioarele unei coline, între Sena şi râul verde. Mama ta şi diamantul sunt în fund.

„Când stăpânul meu a părăsit Galia, tu ne-ai urinat. Tu eşti singurul dintre copiii mei pe care l-am văzut crescând. Nu-ţii las altă moştenire decât un pumnal. Ai să-l găseşti printre paiele culcuşului meu. E ştirb, ruginit, dar lama lui în trei colţuri face răni’ frumoase. Păstrează-l pentru ceasul în care vei avea nevoie de el. Fugi dacă poţi. Minte mereu. Încearcă să ajungi în Asia, unde-ţi vei regăsi fraţii. Nu uita niciodată limba ce te-am învăţat, ca să-i poţi lămuri pe fraţii tăi. Fă un jurământ, singurul pe care trebuie să-l ţii… Urăşte Roma… Urăşte… Urăşte…”

La urechea tatălui său, Eros jură. Capul sclavului adâncea paiele. Şobolanii veneau să-l adulmece. Aiureala foamei şi a morţii începuse. Eros, aplecat, auzi cuvinte nedesluşite: „De ce nu sunt o pasăre, ţara mea scumpă, o mică păsărea ca să…”

Şobolanii ronţăiră peste noapte cadavrul lui Apollon.

În vila din împrejurimile Neapolului, Cornelius Pulcher, fiul lui Corneliu, serbează pe Priscilla, frumoasa lui prietenă. Seara e încărcată de dragoste; bărcile încete cu pânze şofranii umplu curba golfului violet, măreţul Vezuviu îndreaptă spre cerul purpuriu un panaş voluptos şi zefirurile transportă arome de flori.

— Să vie actorii, dansatoarele, muzicantele, porunci Cornelius.

— Uf, bărbaţii! Dă-le dansatoare goale, şi mândra lor inteligenţă se prăpădeşte de plăcere!… Ceva nou! ceva nou! Dansul, voalurilor, ritmurile languroase, svârcolelile şoldurilor… M-am săturat. Pe mine una, mă plictisesc… Dă-mi ceva nou.

— Ceva nou? suspină Cornelius, căscând. Ca să găsesc ceva aşi oferi cupa mea myrrhină… Aş oferi… aş oferi…

— Oferă-mi pe sclavul tău Eros.

— Eros! Pentru ce?

— Mă plictiseşte. Nu ştie să mai facă mutre caraghioase. Nu mă mai face să râd. Azi dimineaţă, pe când mă găteam, îi vâram în nări fiarele mele încinse: nici măcar n-a ţipat… Nu mai e bun de nimic… Vreau şi eu ceva nou. Dacă Marcu Aureliu moare, trebuie să ne pregătim să-l urmăm în pământ…

— Cum aşa?

— Comodus te va ruga fără îndoială să binevoieşti a pune capăt vieţii tale, căci eşti destul de bogat ca să-i aţâţi lăcomia… Nu e mai bine să mori repede, fără suferinţă? Doar nici tu nici eu nu suntem nişte stoici. Am în inelul meu o otravă, de care mi s-a garantat că nu dă greş. Am putea topi o picătură în vin, şi s-o încercăm pe Eros… În seara întoarcerii tale, nu-mi poţi refuza plăcerea asta.

— Să vie Eros! porunci Pulcher.

În fundul cupei myrrhine, Priscilla turnă vin de Falem şi puse să se topească otrava. Pe estrada rezervată caraghioşilor şi dansatorilor, Eros apăru. Era încovoiat, diform; nările îi sângerau încă, şi ochii îi străluceau.

— Fă-ne să râdem! porunci Priscilla.

O convulsie atroce îi răscoli fruntea, fălcile şi craniul lânos al lui Eros. Nu se ştia dacă era o grimasă de râs a unui om sau rânjetul unei fiare, şi în râsul tinerilor se amestecă spaimă.

— Îţi meriţi libertatea, zise Pulcher. De acum încolo tu eşti libertul meu. Fiul tău se va numi Liberatus. În onoarea liberării tale, goleşte cupa asta ilustră, venită din

ţara misterului, cupa din care şi marele Scipion a băut.

Eros fixă pe Romanii înfăşuraţi în togele de purpură. Înţelese. Fericirea îi însenină chipul, şi Romanii râseră de dispreţul lui.

— Fiul meu va fi liber? întrebă el cu teamă. Liber? Cu adevărat liber?

— Va fi omul meu de încredere. Bea. E cea din urmă poruncă a stăpânului tău… După aceea… vei fi liber şi tu…

Eros întinse mâna… Fiul lui va fi liber… Lecţia de ură va trăi, îşi va da Toadele, căci fiu-său se va duce poate acolo… acolo unde el nu se putuse duce niciodată. Se întoarse spre Răsărit. Cornul căscat al lunii se desprindea pe zarea golfului fericit; o stea abia vizibilă aprindea pe după ceţuri o pată verzuie şi trandafirie. Cu bucuria-n inimă, ţintind steaua palidă, Eros ridică cupa centenară, cupa de porţelan venită din China; apoi închise ochii peste groaznicul chin al vieţii sale… şi bău.

Fiul lui Eros, libertul Liberatus, merită încrederea stăpânului său: o afacere atât de banală ca uciderea tatălui său nu era deajuns, fireşte, ca să-l revolte. Liberatus era mut, respectuos şi ştia să tăinuiască veştile interesante. Era însărcinat cu mesagii politice, căci de chipul lui stupid nimeni nu se ferea. Avu dreptul să-şi mângâie fiul, să-l crească şi să-l înveţe să admire Roma şi imperiul. În adevăr, nepăsătorul Pulcher şi Priscilla se măguleam că făcuseră o faptă bună…

Liberatus putu să vagabondeze: vizita templele Romei, grădinile şi circurile, frecventa adunări misterioase unde nu se duceau niciodată patricienii, auzi murmurările de furie ale naţiunilor strivite… Ar fi vrut să se întoarcă în Răsărit, în adevărata lui patrie, dar ştia că imperiul e închisoarea întregii omeniri. Aştepta.

împăratul Comodus domnea… înconjurat de delatori, nebunul acesta sângeros lua cu hapca bogăţiile, strivea meritul şi virtutea. Dispăreau familii întregi. Trei sute de

femei şi trei sute de efebi înconjurau pe acest călău, dând iama în visteria lui; imperiul continua să trăiască, secătuind puterea pe care marii împăraţi o puseră în el.

Pulcher tremura: avea prea puţine merite, nicio virtute, dar bogăţie mare… şi sentinţa imperială nu-l ajunsese încă. Darurile lui mituiau pe miniştrii despotului, Prisefila, tandra lui prietenă îşi dăruise pe propria lui fiică, Marcia, destrăbălărilor imperiale, dar cel mai sigur sprijin al lor nu era altul decât Liberatus.

Libertului îi plăcea circul. Ca barbar, admira curajul, ca roman, beţia sângelui îl atrăgea la Coliseu, unde afla de la servitorii lui Comodus toate secretele de folos. De cum cobora împăratul în Arenă şi-şi desfăşura acolo dibăcia netăgăduită a mâinii sale şi vigoarea bicepşilor săi, întreaga lui Curte era în fruntea aplauzelor lumii uimite. Comodos, fiu al zeilor şi stăpân al universului, era cu adevărat egalul lui Hercule. Cu stupoare, libertul vedea Cezarul înţepenindu-se pe nisip, şi săgeţile lui abătând dintr-o lovitură elefanţii şi tigrii dezlănţuiţi. Înnebunit, Coliseul aclama călăul imperial.

Liberatus urla cu corul, dar transmitea fiului său amintirile de dispreţ şi de ură. Raporta de altminteri lui Pukher listele proscrişilor, şoptite la circ. Spaima copleşea familia. Fiica Priscillei, Marcia, abătea cu mare greutate lăcomia tiranului care se exercita acum şi la uciderea oamenilor cu propria lui mână.

Comodus se angajă în corporaţia gladiatorilor, şi purpura lui mătura tavernele unde se învăţau loviturile bune. Analele oficiale ale imperiului înregistrau, triumfurile lui de la circ alături de victoriile legiunilor sale. Nenorocire aceluia care râdea sau neglija să asiste la omorurile lui Cezar: acela nu mai avea de trăit mai mult decât o zi… Aproape de tron, Pulcher, palid de spaimă, aplauda; în galeriile de sus, Liberatus îşi deschidea urechile.

Gol, înarmat cu sabie, Comodus urmărea un gladiator gol armat cu plasa şi tridentul. Şi gladiatorul avea ordinul

să se lase lovit de glorioasa mână a împăratului; singurul în tot imperiul, Cezar nu fusese niciodată învins. Poporul răgea de entuziasm dinaintea brutei care dădea pâine şi sânge.

Într-o zi, Liberatus află că, în semn de stimă pentru confraţii săi gladiatori, Comodus va revărsa asupra lor bogăţii nemaipomenite. Zece personagii bogate vor fi poftite să-şi dea singure moartea. Pulcher era dintre acestea.

În aceiaşi noapte, pe când Împăratul, beat de vin şi de oboseală, dormea lungit pe lespezile palatului său, Marcia, fiica Priscillei. Introduse un om oribil, semănând leit cu o maimuţă. În visul său turbure. Împăratul întrezări nişte mâini de fier, o mască hidoasă aplecându-se asupra Iul., şi beregata: i se deschise sub vârful unui cuţit ruginit în trei colţuri şi ştirb…

Când Liberatus se întoarse spre Pulcher şi-i raportă ce făcuse:

— Fiul tău Nigrens va putea părăsi serviciul meu. Spune-i totuşi că doresc să rămână. Dealtminteri, unde o să se ducă? Lui Nigrens n-o să-i fie nicăieri mai bine ca la Roma.

— O, Pulcher, el rămâne în slujba copiilor tăi.

NIGRENS. — BERICUS

Cornelius Quintianus, fiul lui Pulcher, chemă pe Nigrens omul său de încredere. Il închise în camera sa şi cu propriile lui mâini îi rase craniul.

— Nigrens, zise el apoi, ai să faci familiei noastre cel din urmă serviciu… Te trimet pe lângă fiul meu, în Asia.

Asia! Nigrens tremură de bucurie.

— Ce doreşti de la mine, Quintianus, şi de ce-mi razi

părul cu briciul?

— Am să scriu pe scăfârlia ta cu un ac muiat în cerneală, un mesagiu destinat fiului meu care se află la Ierusalim. Iată me- sagiul: „Fratele a ucis pe frate”. Nimeni pe lume, în afară de fiul meu şi de tine, nu trebuie să cunoască cuvintele acestea.

— Ce însemnează cuvintele acestea, o Quintianus?

— Tu nu ştii secretele politicii. Imperiul s-a împărţit zilele astea între doi fraţi, dintre care unul să guverneze Europa şi celălalt Asia. Din prudenţă, eu servesc pe împăratul Europei, iar fiul meu aşteaptă la Ierusalim pe stăpânul Asiei. Cei doi fraţi se urăsc prea tare pentru ca unui din ei să nu moară de moarte violentă. Fiul meu şi eu suntem înţeleşi, el aşteaptă mesagiul ăsta secret. De cum se va înfăptui aici crima, tu ai să pleci la Ierusalim, pentru ca fiul meu să se reîntoarcă în grabă să se supună supravieţuitorului, oricare ar fi el. Fiul tău Bericus te va însoţi, dar nu-i vei destăinui mesagiul decât numai dacă ţi se întâmplă o nenorocire... Nimeni să nu ale misiunea ta, căci altfel neamul lui Cornelius va fi trăit.

— Nu se va putea citi pe capul meu?

— Nădăjduiesc că înaintea crimei, părul tău va fi crescut la loc. O corabie te aşteaptă în portul Brindisi; îţi dau mărfuri. Ai să te duci la Tyr, apoi la Ierusalim, fără a te opri. Întoarce-te de vrei; rămâi în Asia de vrei; pare-se că e patria ta, cu toate că eşti negru de tot. Eşti liber.

— De ce să nu mă trimeţi îndată, dacă eşti sigur?

— E cineva sigur de ziua de mâine? Poate c-au să se omoare amândoi, unul pe altul.

Intr-o frumoasă zi de Februarie, Nigrens opri asupra Romei o ultimă privire. Soarele palid şi călduţ ilumina Forum-ul, marmorele templelor şi măreţia Oraşului Etern... împăratul îşi ucisese fratele şi patricienii aşteptau numele pe care fratricidul ave-a să-i roage să moară.

— Pleacă, zise Quintianus lui Nigrens... Oricine a susţinut pe mort va fi condamnat. Viaţa fiului meu e în mâinile tale.

— Adio, Quintianus.

— Adio, Nigrens. Nu uita ceea ce a făcut Roma pentru strămoşii tăi şi pentru, tine.

— N-am să uit nimic.

Nigrens se duse să ia pe fiul său Bericus. Apoi contemplă multă, foarte multă vreme, Capitoliul, statuile împăraţilor, columnele rostrate şi arcurile de triumf; cobori de-a lungul Căii Sacrate:

— Bericus, întipăreşte-ţi bine tot ce vezi… Părăsim Roma blestemată… Templele astea, oraşul ăsta de sânge şi de sclavi, monstrul ăsta… priveşte-l bine, pentru ca copii tăi să ştie ce vor trebui să doboare într-o bună zi.

Cei doi liberaţi, fii de sclavi, scoborâtori ai părinţilor albi care jefuiseră celălalt imperiu, ieşiră din Roma, sugrumându-şi ura. Înapoia lor, sub soare, licărea Oraşul însemnat de destin…

Fără a se opri, străbătură peninsula italiană. Nu aveau bagaje, nu ascundeau nicio scrisoare sub tunica lor, şi vorbeau un grai necunoscut. Erau lăsaţi să treacă. La Brindisi, galera comercială aştepta. Ei ar fi dorit să zboare pe mare. Zăriră capurile Greciei, navigară de-a lungul Cretei; undele erau scânteietoare şi calme. În atmosfera diafană distingeau la distanţe infinite insulele violete şi bărcile înclinate sub zefirari călduţe. Apoi nu mai văzură nimic. Şi într-o seară divină, Libanul şi zăpezile lui trandafirii escaladară cerul. În portul Tyr, Nigrens şi Bericus fură arestaţi: porţile închisorii romane se închideau din nou. Oricine venea de la Roma ora condus la tribunalul pretorului:

— Cine eşti tu? întrebă judecătorul.

— Un negustor.

— De un. De vii?

— De la Roma.

— Numele tău?

— Nigrens.

— Vrei să-l vezi pe fiul lui Quintianus? O ştiu, ai veşti de la Roma. Dă-mi mesagiu! tău.

— Nu am niciunul!

Fu dezbrăcat. Scotociră prin mărfurile lui răvăşite pe chei. Nu se găsi nimic.

— Justiţia romană taie capul spionilor, zise pretorul. Lictori, decapitaţi pe omul ăsta!

— Du capul meu fiului stăpânului nostru, strigă Nigrens în limba străbunilor, în clipa morţii.

— Ce ţi-a spus tatăl tău? întrebă pretorul pe Bericus.

— Să-i înmormântez trupul.

— Eşti prea tânăr ca să trădezi. Fă ce-i vroi. Du-te! N-ai să ajungi prea departe.

Bericus plecă punând într-un sac capul lui Nigrens. Fără a înţelege, el ascultă ordinul părintesc. Străbătu deşertul, recăpătând instinctele din străbuni. Foamea trezi în el ingeniozitatea: Bericus fabrică săgeţi, un arc, ucise animale, le despintecă cu ajutorul cuţitului în trei unghiuri şi ştirb, mâncă. Descoperi puţuri, dormea sub cerul liber, cu sacul drept căpătâi.

Bericus ajunse la Ierusalim, oraşul reconstruit pe dărâmături. Pe vârful unei coline se înălţa vila încântătoare a lui Cornelius, construită cu pietrele unui turn antic şi înconjurat de vii.

— Vin din partea lui Quintianus, vesti tânărul.

Fu introdus, aruncă sacul la picioarele Romanului.

— Ce e în sacul ăsta?.

— Capul tatălui meu.

— Ştii?

— Nu ştiu nimic.

— Cine eşti?

— Sunt liber.

— Ce vrei?

— Un cal.

HUNII

BERICUS SAU BERIK. — ASPAR

— De unde vii? întrebă regele Goţilor, când aliaţii săi îi arătară pe capturatul lor.

— Sunt pierdut pe pământ… Se spune că sunt Hun.

— Rasa ta e lepra şesurilor şi mănâncă came crudă… Şi-a pus în gând să ne ia averile. Când Roma va fi învinsă, vom distruge seminţia ta.

— Urăsc Roma mai mult decât voi.

— Cuţitul tău vine de la Roma. Eşti trimes ca să mă omori. Supune-mi-te!

Berile, după numele pe care i-l dăduseră Goţii, însoţi pe barbarii care erau un preludiu abia al formidabilelor invaziuni şi care sfârtecau hotarele romane. Cu toată vârsta lui înaintată, Berik profită de tumulturile acestea. Fugi cu fiul său Aspar, trecu Nistrul, Donul Volga şi, la urmă cu capul tremurând, sfârşit, se întâlni cu o hoardă unde oamenii cu capul conic, cu genunchi enormi, beau în craniu lapte fermentat.

— De unde vii?

— Sunt fratele vostru Berik.

— Noi suntem Hunii, strănepoţi de ai Tătarilor. De ce-ţi sunt ochii albaştri?

— Străbunica mea a fost galǎ.

— Istoriseşte-ne povestea ta.

— Mi-am pierdut amintirea. Întrebaţi pe fiul meu. El ştie.

Hunii mureau de foame. Hunii mureau de frig. Trecutul

gloriei tătare se stinsese, marşul lor fusese oprit de Goţi, şi fiul lui Berik, Aspar, găsi la hoardele lihnite obiceiuri de fiare.. Când se făcu mare, Aspar, călărind înaintea tribului său luă, cuvântul:

— Uniţi-vă, o, Huni! Mergeţi la Roma, unde au trăit moşii şi strămoşii mei. Acolo' nu se află lupi, dar aur până şi pe acoperişuri, pe ziduri şi pe haine.

— Cine o să ne conducă?

— Tatăl meu mi-a spus drumul... Eu l-am spus fiului meu Roila şi voi...

— Nu vrem stăpân! răcni adunarea.

ROILA. — UPTAGH. — BALAMIR

Cum de se făcea ascultat Roila? De ce doar fulgerarea ochilor săi oprea hoardele nestăpânite? De ce, fără a i se recunoaşte niciodată primul rang, cei care se apropiau de Roila simţeau că sufletul lor de fiară intra în atingere cu misterul? Roila purta în el amintiri şi profeţii, şi numai singuri zeii cunosc pe trimeşii destinului.

Cincizeci, o sută de cete se temeau de el. Voi să cucerească şi altele noi, şi pe malul fluviului Volga, după ce se hotărâse să pornească lupta, făcu o jertfă Zeului-Cuţit. Aşezaţi în cerc în jurul idolului, şeful şi luptătorii săi sugrumară fiecare câte un cal, şi în timp ce caii se mai zvârcoleau în clipele din urmă, Roila se rugă:

„O, Cuţitule, dă-mi izbândă! Am să te adap cu sângele a mii de cai, a zeci de mii de luptători! O, Cuţitule, dă-mi izbânda, pentru ca copiii tăi să bea, sânge cald şi să creeze noi luptători! O, Cuţitule, dă-mi izbânda!”

Roila învinse, Roila muri şi hoardele lui pregătiră funeraliile marilor luptători.

A doua zi, Uptagh, alese cincizeci de tovarăşi

credincioşi ai mortului, cu cei cinci zeci de cai ai lor şi-i sugrumă. Trupurile lor îndopate cu aromate alcătuiră monumentul durabil al amintirii. De jur împrejurul movilei lui Roila, Hunii împlântară în pământ grupe de câte patru pari solizi, de-asupra cărora jumătăţi de roţi de car formau o boltă. Câte un par lung fu trecut din coada până-n gâtul cailor ucişi şi aşezaţi pe jumătăţile de roţi. Şi tovarăşii morţi fură puşi pe caii lor atârnaţi sus. Ca să împiedice căderea lor, un ţăpoi li înţepenea de-a lungul şirei spinării trecând între coastele calului, şi un frâu pornea de la mâna lor la zăbală. Păreau statui de călăreţi.

Când cercul celor cincizeci de santinele fu înălţat, Uptagh pomi pe văi în jos să caute alte păşuni. Sub bolta cerului posomorit şi cenuşiu, tovarăşii morţi aşteptau poruncile stăpânului lor. Ş, i vântul, care scutura oasele lor şi picioarele cailor, părea că pune în mers spre eternitate cadavrele Hunilor:

Înainte de moarte. Uptagh spuse fiului său Balamir:

— Ai să-i duci acolo… spre Soare-Apune. Să vânezi oameni nu animale. Ai să-i mături din drum ca vijelia pe Goţi, ai să îndrepţi urdiile spre Roma, şi tot aurul lumii va fi al lor, căci vor fi de neînvins.

Balamir conduse hoardele, şi în ziua funeraliilor barzii cântau:

„Balamir! Glorie! Slavă ţie! Pietrele s-au zguduit şi universul tremură de frică. Attila va arunca sabia lui asuprai lumii, şi sângele va umfla fluviile. Va galopa pe un cal cu frâul de aur, şi măreţia cruntă a numelui său va dura mai mult decât veşnicia”.

URAGANUL

ATTILA

Attila, văzu lumina pe malul Mării Caspice, de unde îl târâră frământările hunice. El nu cunoscu de fel luptele hoardelor împotriva fiarelor sălbatice, căci tinereţea lui privi primele talazuri ale undei asupra imperiilor sfârticate.

Rătăcit prin mulţimea copiilor regali, el asista la hărţuielile dintre tatăl şi unchii săi care n-aveau înţelepciunea de a alege pe cel mai vrednic şi de a-l urma la asaltul Romei şi al Constantinopolului. Attila văzu Huni angajându-se în solda împăraţilor, care încercau să armeze pe fraţi împotriva fraţilor: văzu chiar pe unchiul său primind titlul de general imperial cu solda de trei sute de bani de aur, şi se indignă că rasa lui lua un grad când ar fi trebuit să ia un tron. Văzu Romani degeneraţi, refugiaţi în lagărul barbar oferind ca ostateci pe proprii lor fii.

Bâlbâi limba latină în tovărăşia tinerilor patricieni abandonaţi la ei de frica romană, şi dispreţui moliciunea acestor trişti exilaţi, îmbrăcaţi ca femeile şi obosiţi de greaua viaţă a lagărelor. Un singur Roman, care se numea Aetius, merită respectul lui. Aceşti doi tineri, care trebuiau să fie ultimul dintre Romani şi cel mai mare dintre Huni, învăţară să se măsoare, îndărătul sprâncenei sălbatece a lui Attila, prudentul Aetius ghicea un calculator frământat de ambiţie, căruia el visa să-i lase imperiul barbarilor Franci, Germani şi alţii; acest imperiu

barbar al lui Attila şi cel al Romei ar fi restabilit cumpăna lumii. Attila ciulea urechea la visurile acestea. Attila se gândea însă la un imperiu şi mai mare, la un imperiu unic.

Mai târziu, tânărul fu trimes el însuşi ca ostatec la Roma. El învăţă tactica în sânul legiunilor care se făleau grozav de gloria strămoşilor, dacă nu de virtuţile lor războinice, căci barbarii năimiţi, pe jumătate goi, înlocuiau de la o vreme acolo infanteria Oraşului Etern. Cu turbare, află Attila că Goţii, fugăriţi de bunicul său, ajunseseră de mult cu carele prin şesurile mănoase al Aquitaniei; că Vandalii, alţi învinşi ai Hunilor, cuceriseră frumoasa Spanie şi Africa, grânarul lumii.

În cugetul lui Attila, pământurile acestea mănoase se cuveneau Hunilor, şi gândul lui profund pregătea lupta finală între imperii şi între puhoiul oamenilor îmbrăcaţi cu piei, care n-aveau nevoie decât de un şef pentru a înlocui numele de Roman prin numele de Hun.

Când se întoarse la hoardele sale, Attila şi hotărâse primul lucru ce avea de făcut: să reunească prin teroare şi superstiţie toate triburile aruncându-le ca pe nişte tauri întărâtaţi.

Cei doi fraţi, Bleda şi Attila, sunt stăpânii Huniei. Unul din ei e prea mult. Înainte de a-şi suprima rivalul, Attila vrea să paralizeze Constantinopolul. O ambasadă imperială se află în lagăr. Întocmai cum odinioară împăraţii Chinei tremurau la picioarele Tandju-ului tătar, tot astfel suveranii orientali doresc să cunoască ce nouă umilinţă le va garanta inerţia Hunilor.

Attila primeşte călare pe ambasadorii prosternaţi.

— Veţi trimete înapoi în lagărul meu, porunceşte el, pe toţi Hunii în solda împăratului vostru. Attila şi Bleda v-o pretind.

— Imperiul e prea mare, Măreţia ta. N-o să-i putem găsi…

— Război!

Cele mai josnice laşităţi erau de preferat războiului, şi

cu toate că Constantinopolul făgăduise fugarilor un azil inviolabil, solii răspunseră:

— Attila, cererea ta e dreaptă. Se va face cum ceri.

— Puteţi păstra pe dezertorii mei în schimbul a opt monede de aur de cap. Sunt şaizeci de mii, o ştiu.

— Tezaurul imperiului, Attila…

— Război!

— Vom înapoia pe vinovaţi. Împăratul va da această dovada de stimă lui Bleda şi Attila, credincioşii săi generali.

— Credincioşii săi generali! împăratul trebuie să plătească împărăteşte pe nişte generali credincioşi! Solda mea va fi deci de şapte sute de livre de aur de acum încolo!

— Străbunii tăi se mulţumiseră cu trei sute de livre.

— Război!

— Vrei să ruinezi imperiul al cărui glorios sprijin eşti?

— Război!

— Îţi vom da ce vom găsi.

Înainte de a duce războiul acesta groaznic, Attila înfăptui Federaţia Tătarilor. De la Atlantic la Marea Caspică, dorinţele distrugătoare rostogoleau încoace triburile înfometate. Europa era o junglă, de bestii umane cu gheare purpurii, ale căror răgete numai, făceau să se năruie vechile rase. Attila făcu pe sângeroşii aceştia să simtă greutatea pumnului său. Împreună cu Bleda, fratele său, se arătă peste tot şi pământul deveni roşu pe unde trecuse. Pădurile Germaniei îi predaseră vânătorii pe care Roma nu-i putuse îmblânzi, Francii de pe Rin îndrăzneau să invoce ajutorul lui Aetius, marele general al Occidentului. Attila li învinse, îi adună grămadă, şi armata lui slobozi atâtea săgeţi, până ce grămada amuţi… Hunii învăţaseră în Siberia cum se extermină fiarele… În ţările frigului, Scandinavii insultau pe Huni. Attila trecu Baltica, smulse blănurile de pe obraznici, pe care-i lăsă să aleagă între moarte şi supunere.

Dădu un iureş spre Persia, teroriză şesurile mănoase, iar Constantinopole, înnebunit, se întreba dacă înspăimântătoarei invazie abătută de la Nord, n-avea să încalce Bosforul… Emisarii lui Attila porniseră să ceară alianţa împăratului Chinei, şi poate că se gândea să năvălească înarmat în această extremă Asie unde străbunii săi fuseseră atât de mari.

Trei imperii existau în faţa lui: Roma, China, Constantinopole. China recunoştea gloria lui egală, celelalte două imperii tremurau, restul lumii care nu adora decât tunetul sau cuţitul, îngenunchea înaintea lui. Şefii jumătate goi, care odinioară fuseseră regii întinsurilor, vegheau acum, la uşa cortului său, asupra somnului său sa- crat. Attila se plimba prin imperiul lui, pe drumul tăiat de lovituri de secure, şi piramidele de capete însemnau locurile pe unde trecuse şi întâmpinase supărări.

Un om îl stingherea, fratele său Bleda, faţă de care triburile arătau prea mult respect. Odinioară Mete Tandju-ul îşi ucisese tatăl. Attila îşi ucise fratele.

Palatul regelui Hunilor, care concentra privirile omenirii, îşi înălţa în mijlocul unei cetăţui zidurile de lemn lustruit. De pe marile şesuri ale Danubiului, trimişii Huni duceau în China, la Roma sau la Copstantinopole voinţele fratricidului. Între nenumăratele lui soţii şi turma lui de copii, între ostaticii săi şi corpul de gardă, Attila plămădea gânduri, nepăsătoare.

O încruntare a sprâncenei sale oprea mersul lumii. Era mai mult decât un om. Aştepta o consacrare divină. Ameţeala începea.

Un văcar veni la el. Se intra uşor la erou, căci Attila nu se mai temea de oameni. Văcarul acesta trase de sub haină un cuţit cu lama în trei colţuri.

— Ai de gând să mă omori? zise Attila.

— Sunt văcar, în ţinuturile Mării Caspice. Vacile mele păşteau. Deodată, una din ele şchiopăta căci se rănise la picior. M-am luat după urma de sânge, şi am găsit asta.

— Pumnalul ăsta ştirb?

— Era înfipt în iarbă, cu vârful în sus. M-am gândit *că* era o prevestire.

— Unde vezi tu prevestiri, într-o bucată de fier ruginit?

— Attila, străbunii noştri adorau pe Zeul-Cuţit împlântat în pământ şi cuţitul ăsta…

— Înţeleg. Dă-l încoa. Du-te.

Attila cumpăni.

Universul află curând că o minune făcuse pe regele Hunilor să descopere pe Zeul-Cuţit sacrat. De atunci, toată puterea îi era hărăzită, nu prin cucerire, ci prin drept divin, şi popoarele se întrebară asupra cărei prăzi se va abate vulturul divin.

Attila alese Orientul.

Timp de şase ani îşi plimbă trupele asupra pământurilor epice unde învinsese Alexandru cel Mare. Nu se apropia încă de Constantinopole, preferând să poată galopa cu cavaleria lui pe ruinele oraşelor înainte de a preda jefuitorilor săi prada oraşului fastuos. Când, de pe înălţimea turnurilor, cetăţenii oraşelor zăreau la orizont ivindu-se siluetele frenetice, şi furnicarul carelor, şi cavaleria morţii, când auzeau, mai aproape, tot mai aproape, urletele monştrilor, nici măcar nu-şi mai închideau uşile, nu se înarmau. Era zadarnic. Nenorociţii se îngrămădeau în circuri, unde odinioară gustaseră cu voluptate bucuriile sfâşierii gladiatorilor; se rugau, plângeau.

Şi Hunii, răzbunătorii suferinţelor din trecut, nu-şi mai luau osteneala să aleagă victimele. Adunau tăciunii vetrelor părăsite, îngrămădeau mobile şi stofe sub circ, de unde strigătele deznădăjduite urcau către cer. Jupiter, Isus, Isis şi Zeus auzeau vaietele victimelor demonului, dar Attila, sinistru, zâmbea. Flăcările devorau edificiul şi dansul Hunilor domnea îngrozitoarele urlete ale martirizaţilor.

Pe când în amurgul roşu incendiatorii galopau spre

carele lor, urlând, negri de fum, ridicând pumnii lor murdari, un oraş purpuriu şi tăcut înălţa către cer mirosul groaznic şi sfârâitul cărnii fripte.

Hunii adulmecau rotogoalele de fum gonite de vânt, şi cântau, în limbile lor discordante, imnul groaznic al lui Attila. Salturile cailor ciocăneau fiecare vers, şi silabele hodorogite păreau ciocniri de oase.

Attila! Attila! Attila!
Tu eşti vulturul oare mănâncă carnea...
Tu eşti trăsnetul care distruge cetăţile...

În mijlocul acestui delir sângeros, Attila, singur, păstra calmul trebuitor marilor planuri. Din imperiul Orientului nu mai rămâneau decât ruine, şi Constantinopole cumpăra pe două mii de livre de aur dreptul de a-şi mai lungi agonia. Imperiul Romei, zăpăcit, era gata să ofere de două ori pe atât. De pretutindeni răsăreau ambasadori disperaţi. Stăpânul asculta pe ambasadori şi nu răspundea nimic.

În marile orgii de sfârşit de campanie, trata pe emisarii celor două imperii. Tăcerea domnea înaintea acestui obraz întunecat cu fruntea aruncată înapoi şi a sprâncenelor acestora bombate asupra unor ochi de nepătruns. Trimişilor consternaţi, Attila punea să li se servească cărnurile pe farfurii de aur şi de argint; el nu mânca decât din străchini de lemn. Rezemat pe patul lui de lemn, cu capul sprijinit în palme, contempla încet, îndelung, pe ambasadorii împietriţi şi cântărea soarta patriilor lor. Cupele lor erau de aur, bătute în pietre scumpe, a lui de lemn. Attila nu vorbea deloc; căci se gândea la glorii infinite pe care hoardele lui fanatice le cucereau pentru el singur; se gândea la bogata Aquitanie, la dulcea Galie, la Roma decrepită, la Constantinopole înspăimântat. Dăduse ordinele supreme, şi de la Marea Neagră, de la Baltica, de la Rin, din Siberia, hoardele convergeau spre lagărul lui. Prada făgăduită era fără

seamăn. Pieirea lumii aştepta sentinţa lui. Tăcu multă vreme, şi în sfârşit, doi mesageri huni, în aceeaşi zi. În acelaşi ceas, se înfăţişară la împăratul Orientului şi ia împăratul Occidentului şi spuseră:

— Attila, stăpânul meu şi al tău, îţi porunceşte să-i pregăteşti un palat, căci va veni.

Erau cinci sute de mii, flămânziţi, păroşi, hidoşi. Asia dăduse pe Hunul negru cu săgeţile fatale, pe Alanul cuirasat cu carapace ţestoase, pe Gelonul căptuşit cu albastru, îmbrăcat în piei de om la care rămâneau părul şi unghiile; Europa trimisese pe Germani, care răsucesc în răni sabia lor scurtă şi mortală; pe Herulul tot atât de repede ca vântul şi pe greii Ostrogoţi mai solizi decât un zid. Armele lor erau înfricoşătoare: coase care retezau picioarele, căngi care smulgeau carnea de la gât până la coapse, ghioage de silex care făceau ţestele ţăndări. Plini de cicatrici oribile, erau aci cei ce trebuiau să cucerească lumea să puie laba pe un oraş, un regat sau un imperiu. Predestinaţii, cei cu stomacul gol, străbunii mândrelor dinastii viitoare, toţi îşi puneau ghearele în slujba geniului teroarei. Îşi rostogoleau carele pe pământurile unde nepoţii lor aveau să-şi încingă frunţile cu coroane şi făceau alai eroului devastărilor, ei, al căror suflet sângeros conţinea germenii marilor destine ale naţiunilor viitoare.

Roma era făgăduită celor cinci sute de mii. Tot Occidentul tremura înaintea puhoiului. Colo, îndărătul Alpilor şi al Rinului, se auzea pasul armatei formidabile, popoare întregi fugeau îmbrâncindu-se ca să scape de apropierea briganzilor. Spania şi Galia suferiră cutremure de pământ pe care puterile abisurilor le procurau demonului ca să scuture zidurile, luna se eclipsă de frică să nu trebuie să contemple înecul ce avea să vie; pe tot cerul, timp de multe nopţi, nu se văzu decât o stea verde şi roşie, ochiul lui Attila care supraveghea pământul; o cometă asemănătoare Zeului-Cuţit se înfipse în Apus cu vârful împlântat în orizont. Mai cumpliţi Încă, nişte nori de

sânge acoperiră polii, şi fantome înarmate cu lăncii se abătură pe cerul incendiat, căci însăşi Zeilor le era frică.

Zeilor le era frică. Attila înainta. Cei cinci sute de mii măturau Germania, străbăteau fluviile, umplute cu copaci doborâţi. Pe drumurile legiunilor, furtuna trecea, cosind oraşele; tot ce purta un nume în analele omenirii fu luat, ars, ras de pe faţa pământului. Se punea sau nu împotrivire, carele se umpleau, valul nu lăsa decât cenuşă şi cadavre. Între Volga şi marea Mânecii, oastea se răsucea cu precauţiune, cotropind Galia, unde suprima viaţa, ca-n măriile vânători siberiene. Locuitorii târguşoarelor fugeau spre Loire, la adăpostul unui oraş care mai târziu avea să salveze Franţa, spre Orleans. Se bizuiau pe ajutorul lui Aetius, vechiul prieten al lui Attila, care convocase la Arles toate trupele romane şi semi-barbare, armatele din Italia, din Aquitania şi pe Francii lui Meroveu.

Attila grăbi marşul, ca să distrugă Orleansul, inima Galiei, şi să-l surprindă pe Aetius dincolo de Loire. Porunci celor cinci sute de mii să se grăbească, ocolind oraşele rezistente: le vor distruge la întoarcere.

Attila nu se mai oprea. Ajunse înaintea Loirei… Când Orleanzii văzură şesul cotropit de barbari, curajul le scăzu; şi trimese că pe Agnan, bătrânul lor Episcop, să-l implore pe Aetius să vie fuga. Cu toate că Aetius, îndoindu-se de sprijinul Aquitanilor, nu ştiu dacă va putea salva bastionul Galiei, îşi dădu cuvântul că în şase săptămâni, la 23 Iunie, va fi acolo.

Orleans este înconjurat. Cele cinci sute de mii trăiesc în câmpie, şi asediaţii privesc caii care le devoră recoltele ca lăcustele. Săgeţile Hunilor ucid pe oricine se iveşte pe ziduri; hrana lipseşte, credinţa scade. Până în zare, fiinţele goale furnică, urlând după pradă, iar, de pe înălţimea bisericii, Orleanezii scrutează Sudul. Cum se pare că Aetius şi-a uitat făgăduiala, relicve Sfinte sunt purtate pe metereze; Aetius nu soseşte. „Urcaţi-vă pe

turnul cel mai înalt, şi priviţi da. Ca îndurarea lui Dumnezeu nu ne trimete mântuirea”, imploră venerabilul Agnan, prosternat înaintea altarului… Sudul e gol, iar nordul bubuie. Un soldat se furişează din Orleans, ca să spună generalului roman:.. Soseşte în două zile, că de nu va fi prea târziu”. Attila porunceşte ca, soldatul să fie sfâşiat în patru sub zidurile Orleansului. Oraşul, deznădăjduit, îşi trimete episcopul să trateze condiţiile predării. Attila respinge pe poetul acesta în haine de femeie, care stă la tocmeală pentru cetatea rebelă care-i trebuie. El pretinde ca să se predea fără nicio condiţie.

La 23 Iunie, lacătele şi zăvoarele oraşului sunt sfărâmate, porţile sunt deschise… Hunii intră. Stradă cu stradă, casă cu casă, ei îşi aleg pradă, fără a ucide sau a arde încă. Golesc. Dincolo de şanţuri, bărbaţii îngrămădiţi aşteaptă moarte şi plâng înaintea bogăţiilor lor îngrămădite în care…

Un strigăt depărtat face să tresară pe învinşi şi pe învingători. Strigătul vine dinspre Sud… Colo jos, vulturii romani şi steagurile Goţilor freamătă şi galopul cavaleriei cuirasate scânteie în soare. Captivii îşi sfarmă cătuşele; din ferestre şi de pe acoperişuri, copiii şi femeile aruncă mobile asupra jefuitorilor, ai căror cai înnebunesc în sânul tumultului. Pe podul Loirei, pe străzi. Români, Franci şi Aquitani resping pe barbari. Lumea tremura de Attila; dar Attila se cam teme de Aetius, şi ordonă retrage» rea.

Un bătrân şi mai apoi o fată au ocrotit sanctuarul Franţei viitoare.

Stăpânul Hunilor cumpăneşte. Orgoliul lui, încrederea de sine slăbesc. Oşteni de-ai lui îi aduc prizonier un pustnic care-şi zice profet: „Tu eşti Biciul lui Dumnezeu şi Ghioaga Providenţei, zise bătrânul. Dar Dumnezeu frânge uneltele voinţei sale. Vei fi învins, căci puterea ta nu vine decât de la Dumnezeu”.

Attila iartă pustnicului, care i-a ghicit orgoliul şi temerile. De acum se lasă noaptea, pune să se aprindă

torţele şi convoacă pe toţi vrăjitorii care-i urmăresc norocul… Întunecat, aşezat pe un scăunel, cu bărbia în palme, urmăreşte practicele lor întunecoase. Preotul tătar scutură într-un giulgiu alb nuiele de salcie; sacrificatorul ostrogot îşi înfundă mâinile în măruntaiele animalelor şi caută cheia misterelor în sânul grămezii împuţite; la sunetul unei tamburine magice, fachirul Indiei se învârteşte până la ameţeală şi bâlbâie preziceri delirante; magii alani expun la foc omoplaţi de miel, şi descifrează semne fatidice printre pârâiturile şi crăpăturile oaselor.

Întocmai cum străbunii necunoscuţi ai Asiei au învăţat odinioară să se teamă de Sud, tot astfel sacrificatorul, vrăjitorul, magul, — vestesc unanim: „Vei fi învins”. Şi toţi adaogă: „Regele inamicilor tăi va pieri”. Attila se bucură, căci în ochii lui, regele inamicilor săi nu-i nicidecum regele Aquitaniei, ci Romanul Aetius. Ce importanţă are o înfrângere dacă Romanul nu mai este! Vremea fără sfârşit a izbânzilor se va deschide, căci niciun om de pe pământ nu se va putea împotrivi Biciului lui Dumnezeu. Attila se împodobeşte cu acest nou titlu născocit de pustnicul aiuritor. După ziua grea de mâine, nici măcar Dumnezeu nu-şi va mai putea frânge Biciul lui.

O sută cincizeci de mii de cadavre acoperă pământul şesului. Biciul lui Dumnezeu se retrage înapoia carelor şi aşteaptă. Ieri a putut distruge centrul inamicilor, dar cele două aripi închizându-se l-au constrâns să fugă de strivire. Aetius n-a pierit, dar moartea regelui Aquitaniei a dat dreptate augurilor. Attila nu vrea să fie prins de viu. El nu e decât al Zeului-Cuţit. Ridică un rug imens de şei şi de săgeţi, care va fi mormântul trupului şi al gloriei sale.

Dar speranţa lui energică presimte că destinele nu sunt încă împlinite; el îşi bizuie pe indisciplina Aquitanilor mântuirea viitoare. Intr-o bună zi, observă că locul unde-şi ridicaseră corturile sta gol. Attila bănuieşte o viclenie… Din ceas în ceas sufletul lui renaşte la nădejdea victoriei. El află că fiii regelui Aquitaniei au plecat spre Tuluza ca să

ia în stăpânire tezaurele pământeşti. Aetius rămas singur nu mai poate nimic. Biciul lui Dumnezeu pune la loc şeile pe cai, boii se înjugă la care. Mândru, dispreţuitor, cu jafurile şi cu renumele neştirbit, Attila reia drumul Danubiului.

Ca şi în Orient, se depărtează; după ce a devastat. Dar înţelege că ţara curagioasă a Francilor şi a Aquitanilor nu-l va lăsa niciodată să treacă, şi se hotărăşte, pentru noul an, să pornească de-a dreptul asupra Romei, pradă eternă, pe care blestemele sclavilor o însemnaseră de secole.

Attila n-avea să ajungă niciodată la această pradă măreaţă, visată de către străbunii Iemciug, Eros şi Bericus... Armatele lui măturau satele şi oraşele voluptoase ale Italiei de sus; câmpiile înmiresmate de trandafiri şi de narcise deveniră un imens rug dar Roma îngrozită trimese grabnic Monstrului un ambasador mai venerabil decât Agnan Galul.

Intr-o zi, Biciul lui Dumnezeu ieşi din lagărul său şi veni în întâmpinarea acestui trimes, Papa Leon, care ducea Blestematului rugăminţile şi ofrandele Oraşului Etern. Cetatea Cezarilor nu mai găsea bărbaţi şi, supremă josnicie, trimetea Biciului pe moşneagul sfânt, singurul dintre copiii ei care mai era gata de martiriu.

Attila gustă nemărginirea orgoliului uman. La picioarele lui, Roma se prosterna în persoana patriarhului cu mitra de aur şi împodobit cu crucea cea mare pe inimă. Toga Comeliilor, crucea lui Isus, Majestatea Capitolului, tremurau înaintea aceluia pe care generaţiile îl trimiseseră din China, înaintea strănepotului prudentului Etteli, al prinţului Attila şi al lui Eros, sclavul otrăvit pe o terasă napolitană.

Zâmbind, Attila consimţi să, se întoarcă în şesurille Dunării, dar ceru un tribut anual, care culca Roma în rândul sclavilor lui; ca să prevină orice întârzieri, jură pe pumnalul lui triunghiular şi ruginit că nicio putere

omenească nu-l va împiedica să vie să-şi primească plata pe treptele Capitolului. Jurământul acesta era teribil.

Pe când se întorcea jefuind mereu, cu toate jurămintele şi tratatele, o femeie ciudată, o Armidesă, se repezi înaintea calului său, apucă hăţul lui la ieşirea dintr-un vad, apoi strigă de trei ori:

„Înapoi, Attila!”

Dar nimic nu-l mai oprea pe Attila. El mergea dealungul Danubiului, şi, pentru anul 153, căci moartea Romei era hotărâtă. Făcui pregătiri gigantice…

„Attila, scoborâtor al Soarelui şi al Lunii, prin graţia Zeilor, rege al Hunilor, al Goţilor, al Danezilor, al Perşilor şi al Romei. Teroarea Lumii şi Biciul lui Dumnezeu” se căsătoreşte cu tânăra şi frumoasa Hildegonde, fiică a Germaniei, capriciu al perilor săi albi, repauz al campaniilor sale. Cei şaizeci de fii ai săi îl înconjurară. Attila bea. Cântecele barzilor răsună. Greu de vin şi de dorinţă, Attila se îndreaptă spre locuinţa Hildegondei.

Rămâne acolo întreaga noapte şi întreagă a doua zi. Către seară ofiţerii lui neliniştiţi sparg uşa, şi găsesc pe Attila, culcat în patul lui, într-un lac de sânge. Aşezată pe jos, cu capul plecat, Hildelgonde scaldă lungul ei văl În lacrimi tăcute. Nicio rană nu dovedeşte asasinatul. Biciul lui Dumnezeu a murit, de congestie, fără îndoială, în noaptea nunţii, cum au prezis-o cu opt secole înainte ghicitorii Deşertului; a murit mai mare decât Tandjuii, mai mare decât Roma, mai mare decât omenirea…

Un vaer cumplit sfâşie Hunia. Cuţitele spintecă caii şi fac obrazurilor rănile de doliu. De la Alpi până la China, eroii plâng pe Erou, strigă că a fost ucis. Şi pe când fiii stăpânului, lacomi la împărţirea prăzii, se învoiesc să recunoască moartea tatălui lor ca naturală, toate naţiunile învinse respirând în sfârşit, prea-măresc curajul Hildegondei liberatoarea popoarelor… Şi nici veşnicia însăşi nu cunoaşte secretul acestei nopţi fatale.

Funeraliile stăpânului unesc pe-o ultimă dată brutele pe care geniul său le-a subjugat. Un întreit coşciug de aur,

de argint şi de fier primeşte pe Semi-Zeul care a învins prin fier, a înşeuat caii cu argint, şi şi-a îndopat cu aur credincioşii. Pe coşciug se depune pumnalul în trei colţuri şi ruginit, Zeul-Cuţit, pe care se gravează acest simplu cuvânt: ATTILA. Şi pentru ca nicio fiinţă. Vie să nu ştie vreodată unde se odihneşte bărbatul supra-omenesc, sunt sugrumaţi lucrătorii care au săpat mormântul.

SANDIK

Cei şaizeci de fii ai lui Attila se priviră crunt în ochi, ridicară sabia unul împotriva celuilalt, şi, printre rasele supuse uriaşului, îşi aleseră oamenii. Fiecare plecă în cucerirea unui imperiu, unui ducat, unei cetăţi tari, şi de atunci începu lunga şi sângeroasa istorie a naţiunilor Occidentului, care, în marea groază, aşteptară venirea conducătorilor capabili să zdrobească pe lupi şi pe şacali.

Fraţii mai mari îl dispreţuiau pe Sandik, fiul scump al lui Attila, care nu voise să-i urmeze pe niciunul din ei. Le zise adio, adună câţiva credincioşi, cărora le făgăduise Roma, înfierată de către Biciul lui Dumnezeu şi reluă drumul pe care tatăl său îl străbătuse cu douăsprezece luni înainte. Locuitorii şesurilor, munţilor, fugeau auzind numai de numele blestemat, dar Sandik nu-şi mai putea îngădui marele război. De la moartea Biciului lui Dumnezeu, curierii, încasatori de biruri, neguţătorii începuseră din nou să forfotească pe drumurile italiene: fiul omului predestinat se făcu tâlhar de pungi pe aceste drumuri, şi pădurile, văile, vadurile Italiei, cunoscură felul de a lucra a descendentului Tătarilor, care, întocmai ca un vierme într-u, n copac, înainta până la Roma. În timpul acestor drumuri află că regele Vandalilor sosea din Sud, din Africa ca să termine ruina Oraşului Etern.

Sandik făcu un salt spre pradă. Un instinct întunecat, o

voinţă venită de la străbunii săi îl împingea să vadă căderea Cetăţii blestemate. Putea măsura teroarea Romei după mulţimea de fugari pe care el îi jefuia în drum fără îndurare. Aproape de Roma, întâlni pe regele Vandalilor, îi oferi sprijinul său, şi Vandalul care aducea din Africa rasele de mult zdrobite, oferi fiului lui Attila câtă pradă va putea duce. Nu era făgăduială stearpă. Se zăreau colinele Romei; Papa Leon nu mai putea opri această a doua avalanşă: trăsnetul adunat ameninţător În zece secole de tiranie căzu asupra oraşului.

Intrară.

Timp de patrusprezece zile, timp de patrusprezece nopţi, Roma revărsă prăzile de o mie de ani. Vasele vandalilor pe Tibru, carele Hunilor pe Calea Sacrată, primeau aurul, argintul, marmora şi bronzul smuls mobilelor, statuilor şi cuferelor. Tezaurele Cezarilor, acoperişul aurit al Capitolului, trofeele Republicii şi ale Imperiului, giuvaerurile, vasele şi etajerele de aur şi de argint, chipurile Zeilor Romei, ai Greciei, ai Egiptului, ai Syriei, toată bogăţia umană sau sacrată, fu înghiţită de care sau de corăbii. Fiul lui Attila, scoborâtorul sclavilor puşi să facă să râdă, preferă ornamentele cultului creştin: potire, crucificşi, odăjdii cu firet se-ngrămădiră în carele lui. Sandik şi Vandalul nu se grăbeau, de frică să nu uite ceva. Când corăbiile încărcate de se răsturnau aproape, când carele pline de trosneau se depărtară, mai rămâneau la Roma pietre sculptate şi fiinţe omeneşti, dar gloria strălucitoare a eroilor săi dispăruse pentru totdeauna… În patruzeci zile despoleiseră oraşul.

Mergând tot dealutngul mării, Sandik stăruia spre Sud, unde înflorea un alt oraş bogat, Neapole. Jefui hanurile şi devastă câmpiile. Convulsiunile agoniei romane lăsa leprei să devoreze Italia, şi fiul lui Attila vâna vânat nobil.

Într-o seară, ajunse la malul unui golf de azur, înmiresmat, frumos ca o minune. În depărtare, zări Vezuviul, Neapole şi Capri. Sandik înaintă de-a lungul

coastei, doborând porţile, profanând porticele. O vilă singuratică domina undele azurii: era de marmoră, de porfir şi de argint şi basoreliefurile care o înconjurau arătau că aparţinuse odinioară Comeliilor, ilustră familie a Romei. Situată între mare şi drum, vila aceasta convenea unui hoţ de drumul mare. Sandik intră, străbătu camerele şi terasele împodobite de busturi cu ochi ficşi: nu găsi pe nimeni.

...Sandik fu poate reţinut acolo de o misterioasă atracţie. În fiinţa lui luau sfârşit multe secole de oboseală. În loc de a rămânea câteva zile, câteva luni, câţiva ani, el trăi în vila lui Cornelius şi acolo muri. O vrajă ciudată îl lega de locul acela. Şi nici un car, niciun om nu trecură pe drum, fără a plăti tributul lui Sandik Hunul, teroarea Neapolelui.

Revoluţiile lumii ajungeau la urechile lui; unul din fraţii săi decapitaţi servise de jucărie gloatei Constantinopolului. În Galia Francii cei urâţi de Attila reluau cu Clorris teritoriul lor strivit; menajeria hunică ciopârţea Europa... Sandik privea marea albastră, îl învăţa pe fiul său Hunnerik jaful, îmbătrânea în vila lui, liniştit şi temut.

În fiecare seară, de sus de pe terasa care domina curbele violete ale Sorrentei şi Capri, şi băncile şofranii şi rotocolul diafan de fum al Vezuviului, Sandik lua o cupă de porţelan de China găsit în tezaurul stăpânilor fugari, şi culcat nepăsător pe o estradă, unde odinioară fusese otrăvit sclavul Eros, cu ochii întorşi spre Apusul plin de licăriri murinde, cu pleoapele pe jumătate închise supraveghind o stea verzuie şi trandafirie, palidă în sânul aburului voluptos, — se îmbăta.

---- Sfârşit ----

JOHN RUSSELL
Călăul deportaţilor

Nici astăzi, nimeni nu ştie (numele lui adevărat, cu toate că acest nume trebuie să fie, fără nicio îndoială, dintre cele mai nobile şi dintre cele mai orgolioase. Poate că l-aţi regăsi prin colecţiile ziarelor din Bordeaux de acum douăzeci de ani, când posesorul său a fost condamnat la deportare perpetuă pentru cinci asasinate dovedite. De atunci, a fost uitat oficial. Dar el, omul, a continuat să trăiască. Trăieşte şi continuă să-şi dezvolte aptitudinile, cum suntem ţinuţi s-o facem cu toţii, noi ăştia de-aici, condamnaţii din Noua-Caledonie.

Noi îl numim d. de Nou. E singurul nostru deţinut funcţionar. Căci de obicei, temnicerii noştri nu admit deţinuţi în administraţie. Suntem, dacă voiţi, cetăţenii acestei comunităţi criminale. Suntem populaţia (acestei colonii a celor în afară de lege, la centrul acesta îndepărtat al pământului.

Suntem meşteşugari, lucrători, servitori; suntem zidari, bucătari, fermieri; suntem chiar şi proprietari şi concesionari, şi ne bucurăm de înaltul privilegiu al muncii silnice şi al nobilelor titluri civice ale viţeilor încercuite într-un ţarc. Toate astea sunt foarte filantropice; dar nu suntem încă ridicaţi până într-acolo ca să ocupăm posturi în administraţie. Afară de unul dintre noi. A fost înaintat pentru că nu se găsea nimeni altul —deţinut sau liberat — care să vrea să îndeplinească îndatoririle deosebite ale slujbei sale. Acela este d. De Nou. Il urâm. Nu se află unul dintre noi de la Balade la Noumea, de la Minele de nichel

din Thio până la pădurile Golfului de Sud, care să nu-l urască şi să nu se teamă de el aşa cum alţi oameni se tem de Ucigă-l toaca şi-l urăsc. Canacii, chiar şi ei fug de cum aud de apropierea lui şi invocă pe zeii lor întunecaţi împotriva acestui demon alb incarnat. Opt mii de deţinuţi se gândesc la el cu o furie zilnică. Am fost hoţi, asasini, otrăvitori; am fost azvârliţi într-un fel de cloacă infectă, noi, lepădăturile închisorilor. Dar cel din urmă dintre noi, murind de sete, ar refuza un pahar de apă pe care atingerea d-lui de Nou ar fi spurcat-o. Când d. De Nou va muri, diavolul va trebui să sape o groapă mai adâncă. Infernul e prea bun pentru d. De Nou. Căci el e călăul. El mânuieşte ghilotina. Nu pentru vreo plată oarecare, nici pentru că trage vreun profit, nici pentru că asta-i dă vreo importanţă; ci de plăcere. E vocaţiunea lui. E munca pe care o preferă.

Eu însă în ce mă priveşte, i-am plătit-o şi sunt chit cu el pentru veşnicie. Chiar dacă soarta mea o vrea să trec într-o bună zi prin mâinile lui, dacă el va îndeplini sinistra lui funcţie asupra persoanei mele, voi fi totuşi chit cu el. Am să rânjesc sub tăiş şi am să-i strig: „D-le de Nou. Suntem chit! Dar n-am să-i spun cum şi ce fel! Am să mă întorc, tăcut, de dinaintea ochilor săi galbeni, rătăciţi şi gala să ghicească, care mă vor iscodi cu lăcomie, şi voi muri mulţumit că-l las blestemului chinuitor care-l mistuie de-o vreme.

Nu, n-am să spun nimic! Dv. v-o spun numai în speranţa că povestea asta o să ajungă poate la anumiţi prieteni ai noştri care au scăpat de Noua-Caledonie şi care s-au întors iar în lume. Îşi vor reaminti de el, şi se vor bucura ştiind că am regulat împărăteşte socoteala d-lui de Nou. Ascultaţi.

Era puţin timp după liberarea mea din Colectivă, unde ispăşisem de ajuns în regimul celular, când avui nenorocirea să-l întâlnesc pe individul acesta.

Vă puteţi da seama şi dv. că nu eram făcut pentru muncă grosolană. Dar o oarecare dibăcie a degetelor şi

poate şi… oare care lustru, nu? — asta e al meu. În orice caz, era foarte firesc să găsesc o slujbă la maistrul Sergeo, care ţine bărbieria din strada Florilor. Cum avea tocmai nevoie de un ajutor, se adresă directorului penitenciarului insulei.

— Lată un băiat dezgheţat, zise sublocotenentul, prezentându-mă ca pe un cal la târg. E numărul 7898. Blajin şi inteligent. Condamnat la opt ani. Ceartă cu lovituri de cuţite. Şi-a făcut colectiva fără ca să-mi mai fi atras vreo pedeapsă. Când te plictiseşti, o să-ţi cânte ultimele opere. Are toate talentele unui om de lume!

— E care va să zică un duce mofluz, sugeră maistrul Sergeo privindu-mă cu ochii lui răutăcios. Ce roman!… Te pomeneşti că e chiar „Semnul roşu” în persoană?

Ciudat că spusese asta. Ciudat că auzisem termenul ăsta tocmai în momentul acesta, pentru întâia oară în viaţa mea. Mai târziu, aflai că era o frază curentă, un fel de vorbă mare între oameni care îşi dădeau aerul să cunoască misterele cele mai secrete ale poliţiei şi ale crimei. Mai târziu, avui bune motive să mi-o amintesc.

— Am să-l angajez, hotărî maistrul Sergeo, căci un om care ştie să mânuiască cuţitul, trebuie să ştie să se descurce şi cu un brici!

Aşa se face că mă apucai, cum. Spunea Bibi-Ri, să răzui beregăţile în loc să le tai! Eu, din partea mea, găsii că gluma asta e de prost gust, şi Bibi-Ri mi se păru un maimuţoi flecar. Dar ce vreţi, nimeni nu se putea supăra pe tipul acela! Era privilegiat.

Şi-apoi, se nemerise că Bibi-Ri, era singurul meu client în după masa aceea deosebită de care vă vorbesc. Il aşteptam. Printr-un fel de amabilă cochetărie, nu lăsa să treacă o singură zi fără ca să se radă, cu toate că bărbia lui semăna cu o ceapă mică, cum îi spuneam adesea.

— Asta nu-i un motiv s-o jupoi, ghiduş afurisit, bombănea el. Fă te rog bine şi ia aminte că n-am decât o piele pe obraz!

Dar în ziua ceea întârziase. Tovarăşul ăsta vesel de

petreceri îmi lipsea. Ceasul lui obişnuit de întâlnire trecuse şi el tot nu venea. Deodată îl zării.

Se strecura printre gheretele şi tarabele pieţii, pe trotuarul de peste drum; silueta lui zveltă, vioaie, cu jacheta întotdeauna încheiată până la gât, era lesne de recunoscut, precum şi pălăria de paie a deţinuţilor trasă tare peste ochi. Bibi-Ri, chiar el! Totuşi nu aruncă nicio privire măcar spre partea mea. Trecu şi dispăru cu pas furişat ca de perceptor. Ciudat lucru, mă gândii.

Curând se întoarse în grabă, şi de astă-dată îmi dădui seama că urmărea o fată. Chiar aşa. Una din negustoresele de pe piaţă. O fetişcană subţirică de tot, n-o puteam vedea prea bine, dar părea foarte drăgălaşe, mlădioasă ca o pisicuţă, şi luneca prin mulţime, cu un coş la subsuoară! Zării o scânteiere de gleznă goală albă ca laptele, luciul părului ei, neted ca pana corbului, şi dispăru, cu Bibi-Ri pe urmele ei.

Îi zării astfel de trei ori în vălmăşagul mulţimii care târguia

— Ticălosu'! murmurai. Cred şi eu că asta îl distrează mai bine decât să se lase jupuit de mine. Mai e vorbă?

În clipa în care rostii cuvintele acestea, răsună un plescăit repede de sandale, şi cine se repezi în prăvălie dacă nu Bibi-Ri în persoană? Tocmai ridicam un deget acuzator, dar gestul îmi încremeni când zării expresia chipului său.

— Dumail! exclamă el, ascunde-mă

Pe cuvântul meu că ţi se tăia respiraţia, văzându-l numai.

— Ascunde-mă şi nu crâcni I imploră el

Zău aşa! am crezut atunci că e doar vreo glumă de ale lui. Căci să ne-nţelegem. Nu există vreo ascunzătoare adevărată într-o colonie penitenciară, unde. Trăim cu toţii sub ochii poliţiei. Cu toate astea mă supusei şi-l sili să stea jos pe un scaun, îi legai un şervet în jurul gâtului şi-l mânjii cu o mască de clăbuc.

Il ţineam înţepenit sub brici când o umbra lunecă pe

prag. Aruncând o privire peste umăr, Bibi-Ri, era cât p-aci să sară-n sus.

— Vită! protestai. Ce nu bagi de seamă.

Dar îl văzui privind ţintă cu o spaimă ciudată.

Chiar dincolo de prag sta un bărbat, un bărbat uimitor de înalt care ne privea. Lumina soarelui cădea asupra lui ca luminile proiectoarelor scenei, şi el însuşi ar fi putut foarte bine fi actorul unei stranii mascarade. Da, zărindu-l, la început parcă-ţi venea să zâmbeşti: era ca o caricatură a unei siluete de mode în redingota lui lungă de-o formă ieşită din uz care adăuga staturii sale o notă grotescă. Îţi venea să zâmbeşti, spuneam dar zâmbetul s-ar fi închegat, cum se încheagă o zbârcitură făcută de vânt pe o băltoacă de pe stradă.

Faţa lui era de o albeaţă umedă şi lucitoare; era chipul unui cadavru zărit sub şiruitul rece al robinetului morgii. Era bătrân, de o vârstă venerabilă, cu toate că era drept şi puternic ca un plop. Şi cu o gură de irod zugrăvit, un nas mare coroiat ca o sabie, şi cu ochii scânteietori ai unui tigru, încrustaţi În craniul lui... Vă las să vă închipuiţi ceva mai înfricoşător decât el.

Aproape de tot, înapoia lui, venea altcineva. Un om scund şi îndesat, cu picioarele răsucite, ca un păianjen mic negru ce i se ţinea pe urme.

Chiar şi atunci, înainte de a şti cine sunt, mă trăsei îndărăt. Semănau cu mutrele bizare şi răufăcătoare din Vicleim care-mi chinuiau visurile copilăriei... Şi cel mai mare era Polichinelle, imaginea răului gratuit şi necunoscut.

— Ai lucrat bine, mercenare, zise el, cu un cârâit de cioară. Eşti aproape un artist, pe cuvântul meu. Un bun debut 1 Şi, ai, pe cât îmi pare, un client, tocmai bine copt ca să i se reteze capul de pe umeri. Continuă, te rog! Taie mai departe, şi taie cât mai adânc!

Îmi dădui seama că mie mi se adresa; şi chiar cu interesul cel mai vădit, şi cel mai sinistru. Mă surprinsei ţinând încă briciul deasupra lui Bibi-Ri, căruia îi făcusem o

tăietură urâtă. Diavolul cel mare zâmbi şi chicoti încântat văzând briciul mea roşit. Ochii îi străluciră ca nişte topaze. Le urmării stupid privirea. Când ridicai ochii, dispăruseră amândoi.

— Ei, la dracu! exclamai, cine sunt astea?

Bibi-Ri recăzuse pe scaunul lui.

— Vulturii!

Atunci înţelesei îndată că făcusem cunoştinţă cu cumplitul, d. De Nou! Celălalt era ajutorul lui intim, un anarhist polonez, dispreţuit şi respins chiar şi de societatea deţinuţilor şi care purta porecla de Bombist! Erau slujitorii mult temuţi ai ghilotinei. Dar acum că dispăruseră, îmi regăsii îndrăzneala. Puteam să-mi bat joc de minte însu-mi.

— Imbecili ce suntem! exclamai: să ne înspăimântăm de o sperietoare bătrână ca asta! Călăul? Se poate! Să-l scuipăm, şi să-l lăsăm să se ducă-ncolo! Şi acum fă bine de stai liniştit ca să-ţi pansez ceafa rănită.

Dar ceva se petrecuse cu Bibi-Ri. De astă dată nu, mai răspunse cu obişnuitele lui glume.

— Monstrul m-a însemnat! L-ai auzit? E un avertisment. Sări de pe scaunul lui, năclăit cum era de spumă de săpun şi de sânge, spunând că are de făcut un drum, numaidecât. Apoi, aducându-şi aminte că era cu neputinţă să treacă barierele poliţiei din Numea înainte de a se face noapte, căzu înapoi ca doborât.

— Sunt pierdut!

Închipuiţi-vă uluiala mea!

— Dar bine, cum? întrebai. Afurisitul tău de călău are puterea să-şi aleagă după bunul lui plac victimele? Aşa ca florile dintr-o grădină? Ce-ţi poate face? Numai de nu s-o fi vârât între tine şi fetişcana cea frumoasă pe care te-am văzut urmărind-o cu atâta foc, acum câteva clipe?

Să fi văzut cum se muie la vorbele astea! De parc-aş fi atins chiar resortul destinului său.

Or, desigur că ghiciţi că eram puţintel în curent şi eu, cât de cât, cu dezmăţul, cu violenţa patimilor şi ar

intrigilor secrete ce perzistă în micul nostru laborator model al crimei. Puteţi oare schimba viciul în virtute, transportându-l la capătul celălalt al lumii, şi înţărcuindu-i? Chestiune turburătoare! Căci dacă vă aşteptaţi ca deţinuţii voştri să muncească, să se căsătorească şi chiar să tindă să se înmulţească ca nişte oameni liberi, trebuie de asemenea să vă aşteptaţi ca ei să facă proiecte, să se certe şi să păcătuiască măcar ca şi oamenii liberi.

Închipuiţi-vă pe acest client al meu. Un camarad isteţ, un fel de Aghiuţă patentat, cu un obraz amuzant care amintea jucăriile acelea de cauciuc. Care taie la schime şi se strâmbă zvârcolindu-ţi-se între degete. E adevărat că a fost îmbarcat odată cu cei mai răi dintre noi. Dar asta nu înseamnă nimic. Cine tiu cunoaşte pe domnii de la poliţia pariziană? Se ştie cum ţipă ei după lup, şi apoi înşfacă acolo vreun biet golan rătăcit pe stradă! Bibi-Ri! Ne întrebam cum de se putuse pomeni cu o astfel de condamnare!

Şi totuşi... şi totuşi era desigur ceva în ştrengarul ăsta. În ochii lui era atâta profunzime. Ceva fatal şi deznădăjduit. Ceva, care cu tot felul lui obişnuit de-a face pe mucalitul şi pe nebunaticul, îl făcea sa fie neliniştitor şi demn de milă.

— Ia spune, măi camarade, îi zisei, am văzut prea mult şi prea puţin. Ce-ai făcut? Trebuie să fie la mijloc vreun mister vesel, presupun, care te constrânge pe tine, un mucalit şi jumătate să joci un asemenea rol.

— Poate că voi avea de jucat un rol cu totul contrariu, întâmpină el, într-o străfulgerare de humor, lucru obişnuit la el. Poate că sunt pe cale să-l joc aşa, în culmea spaimei, şi pe când bieţii mei genunchi se întreciocnesc ca nişte castagnete.

— Dumail, continuă el, vezi tu, aşa este. Să presupunem că ai fi la trei săptămâni de liberarea ta definitivă din insula asta infernală. Ţii în mână micul tău bilet roşu, şi vaporul care te va duce înapoi în ţară e în radă! înţelegi, zăreşti deja paradisul. Poţi aproape gusta

din el. Poţi număra zilele care-ţi mai rămân, ca pe atâtea vergele de fier ale unui grătar roşit în foc, pe care ai să le mai treci. Numai, numai trei săptămâni, atâta tot. Dumail... Şi iată că afurisitul tău de ghinion e cât p'aci să te facă să te poticneşti şi să te înhaţe iar... Nostim... hai?

— Foarte nostim! spusei ca să-l încurajez. Dar pe cât mi se pare îţi împrumuţi imaginile de efect din martiriul sfântului Laurent!

— Oh! am în repertoriul meu un personagiu mai bizar decât acesta, replica el. Închipuie-ţi, dacă poţi, că mai m-aşteaptă soarta să joc şi rolul unui senior, unui foarte mare senior deghizat!

„Dumail! exclamă el. Râzi? Dumail, ai crede una ca asta? Colo, în ţară, mă aşteaptă, în clipa asta, o moştenire de mai multe milioane. De milioane, ţi-o juri Nu e vorba de tezaurele dintr-un vis de opium, Dumail, ci de o situaţie de mult stabilită pentru mine printre puternicii şi norocoşii lumii acesteia. Pentru mine, numărul matriculă 2232! Viaţa în gondolă, căşti ochii mari? Lux, libertate, rang! Frumuseţe! Femei! Fericire! Tot ce poate dori un biet pârlit pierdut!"

Ei nu! găseam că prea se întrece cu gluma. Auzi gogoşi!

— Comediantule! strigai aplaudând. Ah! Ah! comediantule!

Fu apucat atunci de un fel de furie. Uitând totul, îşi smulse gulerul cămăşii, vru parcă un moment s-o deschidă de tot, apoi se răzgândi şi se mulţumi să scoată de la piept un obiect pe care mi-l întinse.

Văzui o miniatură: una din acele capete de heruvimi pictate cu ivoriu care au poate tot atâta legătură cu modelul câtă legătură are o făgăduială cu fapta reală în lumea asta nemernică. Cu toate astea, putui descoperi un fel de asemănare cu fruntea asta maliţioasă, aşa cum trebuise să fie înfăţişat în copilărie, frunte buclată şi inocentă de un dublu şir de perle. Bibi-Ri, el însuşi.

— Titlul meu.

— Gogoşi! murmurai. De unde mai ai şterpelit-o şi pe asta?

El mă privi cu un aer întunecat.

— Eşti ca şi ceilalţi. Din totdeauna, de pe când mă târâm pe străzi sau prin închisori, întotdeauna a fost aşa. Nimeni n-a vrut să mă asculte. Era încă o minciună gogonată a lui Bibi-Ri! Şi n-aveam niciun indiciu de provenienţa acestui giuvaer, unica şi biata mea moştenire. Dar acum… priveşte… Semnele astea bizare pe dosul medalionului. Au fost descifrate, o! graţie unui noroc de necrezut. Numele familiei. Adevăratul meu nume. Dar cel puţin sunt pe calea dovedirii, şi de astădată am să câştig… Dumail sunt un om flămânzit de la naşterea lui şi care se aşază la un ospăţ nelimitat. Se râde de aşa ceva?

— Poate că nu, recunoscui. Urmează.

— Dar îţi arăt ce înseamnă de-acum încolo pentru mine viaţa!

— Şi d. de Nou? îi amintii.

Se înfioră, capul îi recăzu pe piept.

— D. de Nou… e moartea!

— Răspunde-mi! îi poruncii. Ai omorât pe cineva?

— Nu!

— Te mai aşteaptă vreo altă condamnare? Ai vreun blam pe fişa ta de detenţiune?

— Niciuna!

— Cui i-ai făcut vreun rău?

— Nimănui!

— Atunci, porc afurisit, nu poate fi vorba decât de vreo nebunie a nervilor tăi, la urma urmei! Pur şi simplu pentru că speri să pui mâna pe milioanele tale şi să înoţi în sfârşit în şampanie! Haide, haide! Vino-ţi în fire, micuţule! Sapristi, de-ai fi chiar dauphinul[1] pierdut sau însuşi Semnul Roşu cum se spune, şi tot, cu puţintel curaj, ţi-ai mai putea găsi norocul.

Bibi-Ri sări în sus ca o păpuşă trasă de sfori.

[1] Moştenitorul tronului Franţei.

— Aşa-i! zise el. Ţi-e gura aurită, Dumail. Tu eşti prietenul de care are omul nevoie la necaz...

Dă-mi afurisitul cela de şervet ca să-mi şterg în sfârşit botul. Iacă! O şterg! Dar astă seară, hm! da, îţi datorez ceva, Dumail, ţie şi curiozităţii tale! Astă seară o să mă însoţeşti în culise. Dacă îndrăzneşti! Ne-am înţeles?

Făcu stânga-mprejur pe prag, ochii lui scânteiau cu vechea lor şiretenie.

E destul să spun că clientul meu îşi ţinu cuvântul chiar în seara aceea. E destul să spun că sub stelele voalate de ceaţă, pe când militarii de gardă moţăiau de veghe, Bibi-Ri se furişă afară din oraş, pe poteci ocolite, şi-l urmări pe furiş.

Urcând spre interiorul Numeei se află o întinsă regiune care e un adevărat ţinut de grădini şi mici proprietăţi, unde, liberaţi şi proprietari — osândiţi — aristocraţii coloniei noastre — se bucură de retragerea lor. Nefiind eu însumi un bandit reformat, tot atât de apt pentru lucrările agricole regiunea asta îmi era necunoscută. Dar Bibi-Ri era la el acasă. N-aveam decât să mă ţin pe urmele lui printre plantaţiile întunecate şi să admir tăcerea şi iuţeala lui. În adevăr, precum îmi spusese, mă ducea între culise.

În sfârşit îndărătul unui boschet des care acoperea noaptea cu o pată şi mai întunecoasă, puse mâna pe o uşă.

Din pricina celor ce ştiam, ea putea să ducă şi spre infern; dar o rază de lumină mă călăuzi, şi ajunsei, bâjbâind, la o bucătărie pardosită cu lespezi, întunecoasă, joasă şi plină de fum ca un iad de rangul al doilea.

Lângă vatră, o femeie întoarse capul de la ceaunul pe care-l supraveghea şi ne privi lung. Era singură, dar pe legea mea, n-avea ce se teme! Închipuiţi-vă o sybilă masivă cu o faţă construită parcă cu dreptarul zidarului, adânc cizelată şi gânditoare în strălucirea focului. Iată a ce semăna. Cu o sybilă, într-o grotă, în care Bibi-Ri intră cu precauţiunea unei pisici.

— Iată-mă, mamă Carron, zise el.

Atunci, pentru întâia oară îmi dădui seama de locul unde ne aflam. Mama Carron! La Numea, prin toate obscurele complicaţii ale vieţii osândiţilor, niciun nume nu avea atâta însemnătate — sau, vorbind în sens administrativ mai puţină însemnătate. Gândiţi-vă ce înseamnează asta pentru o comunitate de vânat de temniţă i Degetul legii n-o atinsese nici odată. Gândiţi-vă ce ciudat era asta într-o ţară de criminali şi de temniceri.

Era o colonistă liberă. Bărbatul ei un spărgător distins, fusese transportat cu câţiva ani înainte la Nuimea. Atunci ea avu destul curaj ca să emigreze, să pretindă o concesiune şi să facă să i se adjudece sus-zisul soţ ca plugar-osândit!

De atunci, ea manifestase o putere foarte curioasă. Statura ei, limba ei, cuţit, cunoştinţele ei despre crimă şi criminali, şi dispreţul ce avea de toţi, îi dădea măreţie. Dar se mai şi murmura că se petreceau lucruri ciudate pe plantaţiunea ei din dosul boschetelor; era un loc de întâlnire celebru, unde niciun spion nu putea descoperi vreodată, nicio dovadă, nici împotriva ei nici împotriva altcuiva. Şi certurile dintre partidele sinistre de osândiţi în care nicio curte de justiţie nu avea chip să intervină şi toată această politică a ocnei insulare a Franţei, în care mai marii tagmei noastre de aici erau amestecaţi. Sinodul nostru secret de transportaţi, atât de mult temut şi atât de secret că dacă eşti recunoscut de autorităţi ca membru al lui, eşti îndată condamnat la recluziune în carcerele negre, se adunase la ea ca să-i ceară sfatul. Apoi, dacă zvonul nu minţea, sinodul acesta şovăind să-i urmeze sfatul, mama Carron l-a dat afară cu coada măturoiului. Căci era o femeie zdravănă şi cu mijloace drastice.

Cât despre mine, mă mulţumii să mă furişez deoparte mulţumit că nu întreba ce-i cu mine.

Ca spectator mă strecurai în umbră, ca să asist la actul cel mai apropiat al acestei drame ascunse şi întunecate.

— Domnule, începu ea cu o afectare care nu se

potrivea cu vocea ei aspră, am bucuria să te vestesc că Zelia noastră mult iubită s-a întors din nou de la Fonwhary.

— Ştiam, îngână Bibi-Ri.

— Trăieşte până una alta sub acoperişul ăsta sărac.

El aruncă o privire neliniştită spre scară.

— Ştiam, repetă el.

— Ah! Ştii chiar atât de mult? După ce n-ai mai dat pe-aici atâta vreme?... începuserăm să intrăm la gânduri.

Se înţepeni înaintea lui şi politeţa ei avea asupra lui Bibi-Ri efectul unei lovituri de măciucă.

— Dacă-i aşa, atunci fii atât de bun de te aşeza d-le Bibi-Ri. Dragă domnule Bibi-Ri. Tare ne-ai lipsit! Stai jos! Pare-se că ne vii cu buzunarele pline de noutăţi!

Dar părea să nu fie aşa. Îl văzui pe tovarăşul meu înţepenindu-se. Era vădit că toate aceste preambule nu erau decât un joc de scenă. Acum, avea de făcut faţă adevăratei încercări.

— Trebuie să mă scuzi, doamnă. Nu pot zăbovi aci, şi nu am noutăţi... Decât doar că trebuie să vă spun, că mă lepăd de ţoală afacerea asta, chiar din clipa asta. Ca de-un cărbune arzător, doamnă.

Fantezia lui ar fi fost în stare să dezarmeze pe oricare altul afară de mama Carron.

— Am făcut tot ce-am putut ca s-o câştig pe Zelie! Trist! Pare-se că nu mai are nicio atracţie pentru persoana mea. Mi-ai trimes un cuvânt misterios, doamnă, privitor la primejdia care o ameninţa. Eu atunci zărind-o în piaţă, am încercat s-o întreb, sau cel puţin să-i dau câteva sfaturi frăţeşti, doamnă, ea ştiţi cum mi-a răspuns? n-a vrut nici să-mi vorbească, nici să m-asculte. Spunea că suntem supravegheaţi. Că nu era prudent să fim văzuţi împreună.

„Sapristi!... poţi crede că eram gata să mă-nfurii, dar curând găsii o ocupaţie mai bună. Căci aruncând priviri în juru-mi, oricât eram de buimăcit, recunoscui deodată, ghiceşte pe cine? Pe omul acela! Fiara împotriva căruia

voiai să mă asmuţi, pe cât îmi pare? Acela împotriva căruia sunt ales s-o apăr. L-am văzut.

„Şi atunci, înţelegi d-ta, d-ne, foarte, mulţumesc! Mi-e de-ajuns. El începu să râdă şi vocea i se răguşi. Nu mai e loc pentru Bibi. Nimic nu mai merge! Căci cine sunt ca să urmăresc o fată fără de voia ei? Şi ce sunt şi ce pot să fac în situaţia mea actuală, pentru a stingheri capriciile unui asemenea personagiu? Căci era vorba de d. De Nou! strigă el.

Ea tot nu făcu nicio mişcare.

— Şi aşa, carevasăzică, Bibi-Ri se retrage! sfârşi el cu un ton nesigur, îndreptându-se spre uşă. Mă retrag. Ai să găseşti d-ta o partidă mult mai convenabilă! Pedeapsa mea se sfârşeşte, vaporul meu ridică în curând ancora. E inutil să mă mai întorc, cred. Părăsindu-te, vă urez…

— Cee?! (ai zice o furtună care izbucneşte). Ce-mi tot cânţi acolea? Ai de gând să nu mai dai pe-aici! Ei drăcia dracului! Ştii tu că dacă n-ai fi venit astă seară, când ţi-am trimes vorbă să vii te aduceam încoace târât de un picior! Nătărăule! Crezi că cu mine scapi aşa cu una cu două, că-mi poţi juca mie figurile tale de pungaş de buzunare? Şi s-o ştergi aşa cu comoara de care te-am învăţat să te slujeşti? Şi eu să nu mă aleg cu nimic pentru osteneala mea!

Îşi stăpânea încă năvala mâniei.

— Înaintea lui Dumnezeu, spune de unde ţi-ai luat curajul ca să încerci măcar o astfel de lovitură? se minună ea. Ca şi când nu am avut destulă bătaie de cap cu cealaltă, cu fetişcana ceea încăpăţânată. Şi acum vii şi tu la rând, hai? Ai uitat pesemne cu totul că eu sunt aceea care te-am logodit cu nepoată-mea, cu fiica surorii mele mult iubite, atunci când a venit aci în vacanţă, de la şcoala surorilor din Tonwhary, acum câteva săptămâni?

— D-ta, de, ai spus că suntem logodiţi, recunoscu Bibi-Ri.

— Bine! Atunci poţi fi sigur că sunteţi fiule! Şi în ceasul acela ai încheiat sau n-ai încheiat un legământ solemn cu

mine?

El nu negă.

— Ai şi plâns, fir-ai să fii! Ai chemat pe toţi sfinţii ca martori ai recunoştinţei tale! Făgăduiai să faci tot ce-oi vrea! Zelie! Bine înţeles! Vei apăra întotdeauna pe copila aceasta preţioasă împotriva spurcăciunii şi blestemului Numeei…

El ridică din umeri…

— Ai jurat pe nădejdea în mântuirea ta, că ai s-o scapi, că ai să smulgi floarea asta atât de curată din băligarul de aici şi că ai să te căsătoreşti cu ea chiar în ceasul liberării taie. Călătoria voastră de nuntă o va duce spre Franţa. Nu sunt astea chiar vorbele tale?

— M-am oferit s-o fac, răspunse el. Dar încă de pe alunei Zelie a refuzat, o ştii. Şi de atunci n-a încetat un minut să refuze.

— Mai las-o! Tu şi ofertele tale. Spune-mi, din ziua în care ai descoperit că moşteneşti, te-ai mai întors vreodată pe-aici ca s-o hotărăşti?

El evită privirea ei severă.

— Păi vezi? Şi ea făcu un gest elocvent. Cât despre ea, las-o pe mine, să mă ocup eu de dumneaei. Nu e decât o prostuţă mică şi care nu ştie nimic. Tu ai fi trebuit s-o hotărăşti, tu! Pentru asta te-am ales! Şi erai destul de învoit, înainte. Dar în loc de asta, ce faci? Te umfli în pene la gândul măreţiei tale viitoare. Parcă nu ştiu eu să citesc în sufletul tău? Deodată, din senin, te pomeneşti că eşti cineva! Ambiţia creşte în tine ca o ciupercă. Nu ţi-e destul de bună acum, Zelie din Noua Caledonie! Te-ar putea stânjeni în frumoasa ta carieră? Dar cine ţi-a deschis această frumoasă carieră? Hai, ticălosule? Cine a descifrat secretul miniaturii? Cine dacă nu eu?

Pumnul ei izbi în masă ca o măciucă.

— Pierde vară! Netrebnicule! De n’ei fi având pe tine semnele şi mai nemernice ale celor cu Semnul Roşu. Şezi jos!

Încetul ou încetul el se trăsese înapoi; ajunsese

aproape la uşă; dar la vocea asta de tunet, sub ghioaga uluitoare a poruncii ei, tresări, şovăi, apoi se supuse. Mama Carron îl domina cu toată înălţimea ei masivă, şi din chiar clipa aceasta începui să-l plâng pe amicul meu paiaţa.

Era destul de limpede acum că asistam la dezvoltarea monstruoasă a uneia din acele întunecate intrigi omeneşti cum se ţes în cloacele viermăraei criminale şi cum nu mai există alt unde, presupun. Cu toate acestea firele ei erau pasiunile omeneşti şi centrul ei, inima omenească. Bietul Bibi-Ri nu era un erou mai nedemn decât am putea fi d-ta sau eu. În momentul acesta se mărgini să se ţie în defensivă: mârâind încă, dar ţinut în respect, şi curios în acelaşi timp la culme, de ceea ce avea să facă femeia. Nu puteam ghici modul de care avea să se slujească ca să-l silească să-i servească planurile. Dar îl priveam, gâfâind, pe când ea îşi ţesea pânza în jurul lui.

Colea, lângă vatră, ea stătu un timp gânditoare, în tăcere, arătare întunecată în încăperea asta în care ceaunul colcăia, şuiera răbufnindu-şi aburii cu duduitul! fatalităţii însăşi.

— Dă-mi un om. Chiar dacă e ticălos, un om care să ştie să fie credincios jocului două zile în şir... Şi care — cum se exprimă savanţii — care să fie în stare să meargă „până la capătul posibilităţilor lui”. Ah! nu ca soiul acela de clătite fleşcăite. Amestec de mici porniri spre bine şi spre rău. Să fie un sfânt sau un diavol, dar care să desfăşoare până la desăvârşire una din aceste posibilităţi. Lăsaţi-mă să-l văd la ochi şi să mă înfrunte, cum am mai văzut eu câte unii!

„Îmi aduc aminte, e mult de atunci, la închisoarea din Mazas, urma ea. Aveam pe atunci un prizonier celebru. Eu însămi nu am stat niciodată acolo, slavă Domnului, prefer confortul cinstei! Dar singura mea soră, azi moartă, îşi începea în momentul acela neroada ei carieră. O descreierată, care-şi făcea de cap. Aşa că, un timp oarecare trebui să locuiască În instituţia ceea. Şi, într-o zi,

în care ne văzurăm în vorbitor. Ea îmi făcu un semn să mă uit.

— Uite, trece colo omul cel rău din Franţa, zise ea.

„Vreo şase jandarmi coborâseră în curte ca să-l escorteze pe prizonier. Asta era un diavol, vă rog să mă credeţi. Era un tip, ceva mai rar! înalt, feroce, de nestăpânit, cu ochi de tigru. Cine l-a văzut odată nu-l mai putea uita. La începutul încarcerării, trebuia ţinut la vedere de teamă să nu ucidă pe cineva, aşa, cu pumnii lui legaţi.

„Aparţinea celei mai vechi nobleţe din Sud. Şi era bogat, nu glumă! Şi mândru! Dar era unul din acei criminali de rasă, dintre acei care apar pe pământ, din când în când, ca să ne reamintească scurta distanţă care ne desparte de iad. Un, adevărat demon. Sora mea îl cunoştea, fusese servitoare în castelul lui. Cunoştea toată povestea lui, oare fu repede înăbuşită, vă rog s-o credeţi, căci era un scandal atât de negru încât au suferea publicitatea”.

Vocea ei tuna sub grinzi.

— Domnilor, ce ne pasă acum de restul poveştii? întrebaţi doar atât: A fost executat? I s-a plătit aşa cum merita? O! fireşte că mu… căci altminteri la ce ar mai fi bună Numea? Trebuie să presupunem că savanţii de care vă vorbesc au fost fericiţi să descopere un asemenea specimen. „Omul cel mai rău din Franţa”. Înţelegeţi! Iar cât despre el, era tare. Şi dibaci ca să apuce prilejul care se prezenta. Şi mai presus de toate credincios propriei sale cruzimi. Aşa dar pedeapsa i-a fost comutată, domnilor. L-am îmbrăcat şi transplantat în sera asta caldă care se numeşte Numea, ca să-i îngăduie să se mai dezvolte. Şi aşa a şi făcut, pe legea mea! Cu aprobarea administraţiei. Cu tot soiul de privilegii speciale şi gratificaţii.

Ea ieşi din nou din umbră.

— La ce-mi spui toate astea? întrebă Bibi-Ri.

— Ca să te instruiesc, replică ea cu un ton straniu plin

de un tâlc insuportabil. Ca să-ţi arăt cum un om ia putut cumula toate astea! Admirabil! hai? Acum câteva clipe ai vorbit de capriciile lui nevinovate. Are berechet. Şi capătă tot ce pofteşte! Un capriciu al trufiei lui? Ia priveşte-l în mantaua lui neagră, şi înaltele lui funcţiuni. Doreşte sânge? Din când în când îl face să curgă de faţă cu toată lumea legal, pe eşafod. O beţie, un ospăţ de came tânără şi inocentă şi capabil să-i farmece bătrâneţea, — îţi închipui tu oare c-o să se lase jefuit de toate astea? Sau, ia să vedem, eşti mai de grabă dispus să auzi cum, cu îngăduinţa administrativă şi cu bine cuvântarea clerului, izbuteşte să vrăjească şi să câştige pe fata pe care a ales-o?

Izbea cu fiecare frază de parcă dădea cu măciuca.

— Sau cum acelaşi om a ştiut să-ţi taie iarba de sub picioare în mica rivalitate care vă despărţea, Bibi-Ri?

Ea nu-l cruţa de fel.

— Cum, dorind-o pe Zelie a ta, a găsit mijlocul să-şi ajungă ţinta fără niciun „dacă” şi niciun „dar”… Bibi-Ri?

El o privea cu gura căscată.

— Cum a urmărit-o până la Tonwhary. Cum a urmărit-o la întoarcerea ei; cum n-a neglijat nicio ocazie ca s-a convingă, şi s-o ameţească. Cum în sfârşit, a obţinut consimţământul ei, ca un amant adevărat, azi dimineaţă, chiar în casa iasta?

— Nu e cu putinţă! strigă Bibi-Ri.

— Ba, chiar! E adevărul adevărat! trâmbiţă ea. Ei drace! Unde oare crezi că te afli? Aici suntem în Numea! Ce-i pasă dacă. O trece drept o toantă pe jumătate înnebunită de dezgust şi de durere cum este. Ai să recunoşti şi tu! că nu toate orfanele de prin meleagurile aistea au un astfel de noroc! Cum zău? Păi să locuieşti într-o vilişoară în afară de hotarele închisorii! Şi să te bucuri de micile. Privilegii ale funcţiei! Şi să porţi fleacurile, inelele şi medalioanele şi1 alte giuvaeruri care se cuvin de drept meşterului operator, ori de câte ori retează un cap. Doamne! îţi poţi înfăţişa serile acestui

menaj după o zi de muncă cinstită? E adevărat că i-ar cere poate să-şi spele mai întâi mâinile de teamă să nu-i murdărească rochia nouă! Dar ce importanţă au întinările meseriei! Şi astfel Zelie a ta, scumpa ta porumbiţă, mica ta Caledoniană pur şi simplu, care era prea simplă pentru tine şi pe care ai respins-o cu fel de fel de sfaturi „frăţeşti” preferă să se predea îmbrăţişărilor scârnăviei ăsteia, acestui tartor al iadului, satirului ăstuia bătrân gata la toate mârşăviile... Mâine ea se cunună cu d. de Nou!

El se ridică, orbit parcă de durere, şi cu braţele întinse făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să înlăture imaginea asta monstruoasă. Dar ea îl împinse frumuşel, cu, dibăcie până la picioarele scării şi-l puse faţă ’n faţă cu arătarea care tocmai cobora.

— Întreab-o tu singur!

Fata care aştepta pe o treaptă două mai sus de noi, poseda acea frumuseţe transparentă a chipurilor din vitrourile de biserici, la care i se adăugau acele făgăduinţe ale cărnii care mă izbiseră când o zărisem în piaţă. Ea purta o pânză ţărănească albă, strânsă-n talie, care era singurul ei vestmânt, dar nimic nu i-ar fi putut sta mai bine, în lumina posomorită a acestui loc albăstrit de fum dintre pereţii aceştia întunecoşi. Şi era cea mai subtilă cochetărie, fireşte, să închizi asemenea frumuseţe în vestminte atât de grosolane. Căci era tort atât de delicată ca şi un boboc de floare, mlădie şi sprintenă; cu casca ei de păr lucitor, cu gura ca o fragă zdrobită de atlaz; floare delicată şi sălbatecă şi plină de greul parfum al acelor clime. Sta acolo foarte calmă, aproape languroasă.

— Mosafiri? întrebă ea, măsurându-ne cu o privire impersonală. Mă întrebam dac-o să vie cineva astă seară. Ar fi oricum plăcut, mă gândeam, să vie cineva să-mi ureze noroc.

În afară de faptul că vorbise fără să zâmbească şi că nu-l luase în seamă pe Bibi-Ri, şi în afară de paliditatea ei

mortală, ea părea că nu-şi dă de fel seama de groaznicul humor al acestor cuvinte. Şi când bietul meu prieten încercă să vorbească, fruntea pură a fetei se întunecă: făcu pe supărata.

— I-ar ţi-ai plictisit mosafirii, mamă? La ce-ţi foloseşte? Tare-aş vrea să nu te enervezi aşa… Da, mă mărit. Da, mă mărit mâine. Cu autorizaţie civilă specială, şi cu preotul de la La Foa! Iaca! e lucru hotărât… Sper că ai să găseşti ceva mai amuzant de povestit invitaţilor noştri.

De necrezut s-o vezi cât era de liniştită, de calmă, şi câtă nepăsare tinerească arăta. Numai atunci când pleoapele ei grele măturară pe Bibi-Ri şi când privirile lor se încrucişară, numai atunci resimţirăm ca o descărcare electrică, încordarea nemărturisită pe care o ascundea pe după liniştea ei.

— Oh! de amuzat, fii pe pace, se amuză, rânji mama Carron cu un aer furios… Bibi-Ri se amuză, fireşte! numai că, dracu să mai aleagă ce vrea, susţine că afacerea e imposibilă.

Pentru întâia oară Zelie îl privi drept în ochi.

— Nu văd niciun motiv ca cineva să fie de părerea asta. Numai că acela să nu uite, ceea ce eu n-am să mai fac niciodată: că sunt fiică de ocnaşi.

Ah! era oţel în fata asta! zău! În felul în care ne aruncă vorbele acestea, fără ciudă, dar îngăduind acidului cuvintelor ei să muşte. Fără ca să trădeze prin cel mai uşor tremur criza aceea lungă de disperare în cursul căreia trebuise să înveţe să rostească cuvintele acestea. Înţelesei dintr-o fulgerare, cum fetiţa asta subţirică, blajină dar de rasă, ţinuse piept groaznicei sale mătuşi. Şi cum o să-i mai ţie piept… Şi Bibi-Ri, o ştia şi el. Protestarea lui muri, îngheţă pe buzele lui.

— Puşcăriaşul meu de tată s-a însurat cu puşcăriaşa mea de mamă în ţara asta de puşcăriaşi, urmă ea cu un ton egal. Sunt născută aici, trebuie să trăiesc aci şi să mor aci. N-am să mă pot niciodată mărita în afară, nu-i aşa? Vor spune că sunt o stricată. De altfel îmi închipui că

nu trebuie să-mi plac decât mie.

Iar mama Carron ridică capul ca un impresar furios.

— Ei, ce spuneţi de asta? Un copil cuminte, hai? S-ar putea găsi ceva mai rezonabil. Acesta era faptul gol şi înspăimântător.

Sărmanul Bibi-Ri!... Nu puteam ghid, mă înţelegeţi, ce se petrecuse între el şi această sărmană copilă disperată. Dar la un moment oarecare, trebuie să-şi fi fost foarte scumpi unul altuia aceştia doi, înainte ca ambiţia să mi-l fi muşcat. Îl vedeai că suferea. Se frământa. Şi totuşi văzui că toate astea n-au să-l facă să cedeze... De acum încolo nu. Aşa de târziu nu. Ghici sforţarea lui. Îl auzi reluându-şi respiraţia ca un om care-şi smulge spinii dintr-o rană.

— O clipă, doamnă! (O evită pe Zelie. Se adresă brusc, cu tun ton repezit mamei Carron). O clipă, te rog. Asta e nebunie. Şi lucru foarte penibil şi de niciun folos... Mai rămâne totuşi un chip de a scăpa de toate asta pentru Zelie, pentru mine, pentru toată lumea. şi de altminteri, îngână el, printr-asta ar trebui să se anuleze totul... orice obligaţie pe care credeţi că v-o datorez.

— În sfârşit! zâmbi mama Carron.

— Azi după amiază, fiind, mărturisesc, neliniştit în privinţa Zeliei, şi gândindu-mă la măsurile cele mai bune ce ar fi de luat pentru toţi, azi după amiaza m-am dus la Saint-Gregoire şi acolo am vorbit...

— Bibi-Ri, îmi vine, zău, să te pup!

— Pentru numele lui D-zeu, lasă-mă să isprăvesc, doamnă! Am vorbit cu stariţa ordinului Sfântului Joseph de Cluny. M-a ascultat binevoitoare. Ştiţi, bunele surori sunt întotdeauna gata să salveze copiii Numeei. Ei bine!... amaranjat totul! Astă seară o soră călătoare o să vă viziteze aici. Prin cea mai fericită dintre Întâmplări ea tocmai se întoarce în curând în Franţa. Dacă consimţi, a făgăduit s-o ia îndată cu ea pe Zelie, s-o ocrotească şi apoi s-o ducă În Franţa. Drumul i-l plătesc ele până-n Franţa unde va găsi un azil şi consolaţiile religiei.

Trebuia s-o fi văzut pe mama Carron în tăcerea care

urmă.

— Un azil! începu ea roşie ca focul. Despre ce vorbeşte băiatul ăsta? Consola... Ia spune, nu cumva vrei să vorbeşti de-o mănăstire?

— Bine-nţeles!

— O mănăstire! nu zău! asta-i tot ce ai să ne oferi!

— Da, doamnă.

Ea repezi braţele în aer.

— Trăzni-te-ar, blestematule! aşa umbli tu să te plăteşti faţă de mine, guzgan de privată! Ei, dar nu, nu, îţi spun eu că n-o să-ţi meargă! Prea e, prea! Acum e rândul meu! Ascultaţi-mă, amândoi. Ascultaţi planul meu. Şi eu m-am dup la Saint-Gregoire, m-auzi? Şi eu am căutat sprijinul Sfintei Biserici care nu refuză niciodată, slavă Domnului, într-un scop de moralitate, să celebreze căsătoria unui osândit, când poate. Şi eu am căpătat ajutor. Părintele Anselme mi-a făgăduit. O să vie şi el. Aci astă-seară. Şi, pe cuvântul meu, câine să fiu dacă nu vă cunun pe voi doi aci pe loc! Pe loc aci!

Îi sfida şi pe unul şi pe celălalt.

— Nu vrei să mă crezi, soi rău de fată ce eşti! mugi ea. Ei bine! Ţi-o spun că aşa o să fie! Şi tu Bibi-Ri... De ce te strâmbi ca un maimuţoi bolnav de colici? Aşteaptă puţin, băiete, că n-am isprăvit încă cu tine! Mii de tunete! Peste o clipă ai să te târăşti la picioarele mele! Aşteaptă!

Şi repezindu-se pe scară deasupra noastră, ţinându-ne o cuvântare în bătaia luminii focului, tot atât de gigantică ca şi o furie din timpuri străvechi, ea zvârli bomba.

— Îţi aduci aminte de povestea care ţi-am destăinuit-o pentru binele tău? Ei uite! nu e gata. Ţi-am spus că sora mea cunoştea povestea celui mai rău om din Franţa? Ei bine! mai e un lucru pe care ea nu-l ştia şi mult ar fi dat să-l ştie, ca mulţi alţi şantajişti de atunci încoace. Ascultă. Pare-se că demonul ăsta a cruţat o singură fiinţă în cursul accesului său de nebunie sanguinară care-l împinsese să asasineze pe toţi cei care se găseau, în momentul acela sub cuţitul lui: nevastă, familie şi rude. N-a cruţat decât o

victimă pe cât pare. Fiinţa asupra căreia îşi concentrase toată afecţiunea lui, dacă se poate vorbi astfel, sau cel puţin tot orgoliul lui fioros. N-a cruţat decât o fiinţă. Dar numai ca să facă din el un instrument de sfidare ultimă. Şi ce credeţi c-a făcut? A luat măsuri ca să ascundă pe unicul moştenitor viu al casei sale în aşa chip, ca să nu mai poată fi niciodată descoperit. Se desprinse de fiu său. Îl făcu pierdut şi-l şi pierdu cu desăvârşire. În spaţiu, în gloata sau în mocirlă. Acolo unde nimeni nu l-ar mai putea vreodată regăsi, ceea ce, de altminteri, se şi întâmplă, cu toate recompensele şi cu toate cercetările poliţiei.

„Ce ziceţi de el! Ce inteligenţă! Ce logică. Căci, trebuie să aflaţi n-au îndrăznit să rostească osânda de moarte împotriva lui, atâta vreme cât se părea că există cea mai mică şansă de a i se smulge taina. O moştenire imensă aştepta pe copilul acesta, una din cele mai mari averi ale Franţei transmisă într-un lung şi ilustru şir de generaţii. Reuşi să prelungească astfel aşteptarea. Şi dintr-o mişcare, scăpă de judecători, îşi prelungi destinul lui scârnav graţie acestei seminţe necunoscute, chiar şi de el, şi plantate undeva prin noroi.

Privirea ei arse pe Bibi-Ri.

— Necunoscut, dragii mei micuţi. Necunoscut de atunci încoace. Cu toate că se susţine că cerul însuşi a pus o pecetie asupra rasei acesteia, ca emblemă şi ca prevenire; căci legenda afirmă că copilul era însemnat la gât, din născare, cu o linie subţire roşie, semănând cu urma unui laţ de ştreang sau a degetelor unui sugrumător!

Bibi-Ri se lipise de masă, şi cu o mână îşi strângea gulerul închis al tunicii.

— Şi cum… cum ai putut să ghiceşti?

— Aha!… Ei! ai să mai încerci să te descotoroseşti de noi? Nu e chiar aşa de uşor, hai? Nu ţi se pare că ai mai avea nevoie de noi? Cel puţin până ce toate mărturiile au să fie depuse? Nerodule! Din clipa în care md-ai arătat

miniatura cea veche şi iniţiala care se află. Pe ea te-am recunoscut, micuţule. Ţi-aşi fi putut spune de atunci tot norocul ce te aşteaptă, dar îţi rezervam partea ceai mai bună ca dar de nuntă! Şi fireşte că nu m-aşteptasem c-ai să încerci să ştergi putina! Nostimă idee şi asta! Să fugi departe de principalul tău martor! Dar domol! (Ea schiţă o mică reverenţă ironică). *Domnule duce!* află că sora mea a avut onoarea să fie doica Măriei tale!

Bibi-Ri tremura.

— Spune-mi numele familiei acesteia!

— Dar nici vorbă, cum de nu, băiete! Când ai să fii cununat.

— Nu mă chinui! Spune-mi numele omului aceluia!

— Cum de nu, drăguţule... E d. de Nou!

Ciudat cum titlul acesta, cuvântul acesta, întocmai ca u, n refren revenea în toată afacerea. Dar de astă dată, contactul fu şi mai crunt ca înainte. Credeţi-mă! De astă dată îi atinsei pe Bibi-Ri drept în inimă. Şi ghiduşul nostru se clătină sub lovitură.

— Ei! strigă mama Carron. Ei! Acum, ce mai spune afurisita ta de ambiţie? Eşti acum un bărbat, sau nu? Şi ce ai de gând să faci?

În adevăr, ce avea să facă? Teribila femeie îl adusese într-un hal de zdreanţă... Cu scopul ăsta ea se jucase cu firea lui febrilă, înţelegeţi, şi-l muiase, uluise, îi golise de orice reacţiune: confirmând cele mai nebune speranţe ale lui; distrugând cele mai scumpe iluzii ale lui; repezind cu acelaşi gest speranţele lui până la stele şi făcându-le să recadă în noroi cu aceeaşi uşurinţă, pentru că să nu mai aibă, la urmă, altă voinţă decât a ei. Şi atunci tapăm triumful formidabilei lui stăpâniri de sine. Căci curând, ridicând nenorociţii lui ochi, hărţuiţi, o privi, mă căută în umbră; nu mai îndrepta ochii spre Zelie, ci către uşă.

Cât de uşor ar fi putut părea lucrul la urma urmelor! Avea în buzunar fişa lui de liberare gata datată, vaporul lui era ancorat în port. Pedeapsa lui expira peste câteva zile. Un pas îi era de ajuns ca să se piardă în noapte. N-

avea decât să se ţie cu prudenţă în zona poliţiei până ’n ceasul îmbarcării şi după aceea să se urce pe bord — liber! Şi apoi… va fi triumfat! Pricepeţi? După teoria lui lumea i-ar face cea mai radioasă primire. După cum credea el, avea să se despăgubească de pierderile unei vieţi întregi, ji să realizeze «astfel visurile lui cele mai măreţe. Trebuie să, fi fost un osândit, să-ţi fi ros inima în celulele închisorii şi chiar în această vastă închisoare depărtată ale cărei ziduri de orizont nu sunt mai puţin neîndurate şi străine, pentru a înţelege, ce însemnau pentru el visurile acelea.

Din nou, ca şi înainte, n-avea decât să părăsească scena. Şi, într-adevăr, ce-l împiedica? Nicio constrângere adevărată. Nimic de care să fi avut a se teme. Timiditate. Jenă. Regrete… Pânze de painjen, uşor de rupt.

Singur D-zeu ştie ce-ar fi făcut. M-am Întrebat de multe ori de atunci. Dar a şovăit cam prea mult în faţa norocului, micul imbecil, cu mutra lui de paiaţă de cauciuc, strâns în menghine de fatalitate. Căci în clipa următoare orice replică fu de prisos; un fluierat ascuţit tăie tăcerea. Mama Carron se întoarse repede. Şi ca adus de şuieratul ăsta, din dosul casei, şi poate că prin gaura broaştei, un fel de mică fantomă cu chip de om, cu faţa cenuşie şi părul alb, se ivi deodată.

— Ei, idiotule! Ce-i?

După primirea pe care i-o făcea, şi după mutra lui îndoielnică, ghiceai fără greutate că trebuie să fie mult temutul ex-camprioler Carron. Şuieră cu o voce care abia de întrecea şuieratul ceaunului.

— Sosesc doi pe drum.

— Cum? mugi ea. Doi?

— Un preot şi încă unu… Mama Carron zâmbi. Era unicul zâmbet care-i luminase fruntea încreţită, în cursul acestei seri. Întinse mâinile spre noi.

— În sfârşit! Ce v-am spus? Şi, taman. La pont, zău aşa! Hei, m-aţi auzit? Du-te odată de-l primeşte pe părintele Anselmo, netotule. Şi adu-ne vinul dacă mai eşti în stare

să-ţi mişti picioarele.

Umbra suspină:

— Nu e părintele Anselme.

— Dar cine atunci, nătărăule?

— Preotul cel gras de la La Foa.

— La Foa! repetă ea distrusă. Ce tot spui? Cu neputinţă. La Foa!

— L-am văzut.

— Şi celălalt, cine-i?

— Cred că e Bombist!

— Bombist! Ajutorul călăului! al d-lui de Nou?… Aici?

— Sunt la poartă.

— La toţi dracii! Şi tocmai în clipa asta! Ea îl apucă de braţ.

— Mai fa-l pe preot să întârzie într-un chip oarecare… Tine-l pe loc. Spovedeşte-i-te, dacă nu se prinde altceva! Dumnezeu e martor că ai avea nevoie. Şi lasă-l pe celălalt să intre îndată. Hai, cară-te.

Îl goni ca pe un noruleţ de fum.

— Ce-o fi vrând cu noi? se miră mama Carron, — hoţul ăsta de coşuri însângerate?

Şi Zelie îi răspunse cu cea mai desăvârşită linişte:

— Presupun că-mi aduce o ştire din partea d-lui de Nou.

Vă amintiţi că în tot timpul şederii mele în Numea n-am văzut decât o singură dată mai înainte pe acest scârbos servitor al ghilotinei. Aş li preferat să nu-l mai revăd niciodată. Căci nu câştig a nimic când îl vedeai de aproape. Era una din acele fiinţe care seamănă oarecum cu o insectă: cu una din acele gângănii invizibile care fug înspăimântate de lumină când ridici un bolovan umed. Ştii despre care vorbesc. Foarte negre. Foarte păroase. Cu peri crescând ca nişte ciucuri suprapuşi, curios de mătăsoşi şi lucitori, cu ochi foarte mici, rotunzi şi vii ca nişte mărgele. Era cu totul diform, cu picioare sucite; dar cu toate astea erau un bandit viguros ale cărui braţe sucite s-ar fi putut sfârşi cu nişte cleşte, ca cele ale scorpionului.

Şi iată-l pe Bombis furişându-se prin deschizătura uşii, clipind din ochi la mine.

Scuipă ceva care-ar fi putut fi un salut sau o înjurătură. Trebuie să recunosc că mama Carron îl înfruntă cu îndrăzneală. Când îl întrebă ce-l aducea încoace.

— Oficial! bombăni el cu un rânjet hidos.

— Ce doreşti? zise mama Carron.

— Nu pe tine, babo! răspunse el. Şi pe niciunul din voi. Vream s-o văd pe domnişoara care e aici de faţă. Şi pe domnişoara singură!

îşi scoase pălăria de paie diformată şi începu s-o învârtească între degete. Se înclină adânc de tot în faţa fetei cu figura calmă care aştepta mereu, nepăsătoare, pe scară. Şi se uşura îndată de mesajul pe care-l învăţase. Dintr-o dată. Şi chiar cu o elocvenţă infamă şi bolborositoare.

— D-şoară Zelie… sluga d-tale. Îţi aduc cuvintele acestea din partea stăpânului meu. Respect şi afecţiune. Mă roagă să-ţi spun că ceremonia civilă va fi mâine, cum a fost înţelegerea. Dar nu se încrede în şmechera d-tale de mătuşă care ar putea să-i joace vreun renghi. Şi atunci, vezi mata, căsătoria religioasă va avea loc astă seară, numaidecât, domnişoară.

„Preotul e aici. Eu sunt unul din fericiţii martori. Cât despre celălalt (rânji) poate că o să fie deajuns mama Carron. Sau poate chiar tipul cela (şi arată cu degetul pe Bibi-Ri). Stăpânul aşteaptă şi o să sosească şi el când toate preparativele vor fi terminate. Va fi escortat, pentru mai multă prudenţă.

Vă puteţi închipui prin locuri cu o faimă atât de proastă, de unde îşi propune, de-altminteri să te scoată iară întârziere!”

„În aşteptare, domnişoară fii bună şi pune-ţi cea mai frumoasă rochie a d-tale şi pregăteşte-te, încheia el. Ca dar de nuntă, stăpânul are onoarea să-ţi trimită lanţurile preţioase şi giuvaerurile din cutia asta şi te roagă să le porţi ca să-i faci plăcere.”

Niciunul din noi nu se mişcă, cum bine vă închipuiţi în tot timpul acestei uverturi uluitoare. Şi după ce sfârşise nu puteam decât să-l privim în tăcere. Era un tablou atâta-ţi spun! Zelie, copilul nenorocit, şi ambasadorul acesta scârnav întorcându-se spre ea cu un gest galant şi oferindu-i tributul lui. Ea consimţea. Nu mai încăpea nicio îndoială. Era gata să primească. Îi prezentă o cutie mică lucrată în piele. Ea întinse mâna ca s-o ia, când un cuvânt căzu, limpede, în tăcerea ceea, ca o piatră într-o fântână. Nu mama Carron îl rostise. Gazda noastră era prea buimăcită în clipa aceea, de eşecul deplin al şiretlicurilor ei.

Şi fireşte era înlemnită. Nu mai rămânea decât Bibi-Ri lucid, care într-adevăr: deşi faptul acela îl deranja în mod firesc mai mult decât înainte, păru că poate face faţă situaţiilor celor mai neverosimile. Nu puteam pretinde că ştiu ce se va întâmpla ulterior în destinul acestei tinere fete. Cine ar putea măsura asemenea adâncimi? Rămăsese într-adevăr cu desăvârşire de nepătruns. Nu puteam ghici de fel care erau adevăratele ei sentimente faţă de Bibi-Ri.

— Zelie, zise el. Nu poţi face una ca asta.

— Nu? întrebă ea. Nu?

El se înfipsese, nu ştiu cum, între uşă şi scară. Oh! nu cu vreun eroism cât de cât superficial, înţelegeţi-mă bine. Nu vă povestesc un foileton melodramatic. Dar se înfipse acolo şi acolo rămase.

Bine înţeles că bruta ceea de Bombist se zburlise rău la prima lui întrerupere. Zelie îl opri scurt, cu un semn. Îl aştepta pe Bibi-Ri. Se ghicea aceasta. Se ghicea că era în sfârşit vorba de adevărata lor întâlnire şi se ştia în sfârşit cine era şi cine fusese adevăratul ei adversar. Aci aventura se deznodă. Semnul Roşu sta ca să zicem aşa, între fata ceea şi irealitate.

— Nu poţi face una ca asta! repetă el cu o voce care devenise aproape opacă, în urma atâtor emoţii. E inadmisibil. N-ai să atingi darurile astea.

— Cumpănesc, răspunse ea.

— Au fost furate de la morţi…

— E mai puţin rău decât să furi inima şi încrederea cuiva, zise ea.

— De către un om care e cel din urmă dintre ucigaşi…

— Dar care nu e atât de infam încât tu să nu reclami numele lui, sângele lui şi moştenirea lui ca bunuri ce-ţi aparţin.

Ah! ăştia loveau amândoi drept în inimă. Cu oţele lucii. Niciunul nici celălalt nu evita loviturile. Nici fata care înapoia lovituri tot atât de tari ca acelea pe care le primea, nici Bibi-Ri care imoasă chiar şi această ultimă şi teribilă împunsătură de spadă.

— Lucrurile astea n-au să se întâmple! (S-ar fi putut spune că depunea o declaraţie în toată forma). Lăsând însă celelalte deoparte, zise el, asta de-acum n-o să se întâmple.

— Ce poţi spune sau face ca să mă împiedici? întrebă ea ca să-l aţâţe.

— Tot ce ai să ceri de la mine!,

— Nu cer nimic, n-ar fi decât minciuni.

— Tot ce vrei ca să spun, spun.

— Nu vreau să aud nimic; n-ai să spui decât minciuni!

— Zelie! propuse el. Vrei să mă iei de soţ?

Asta trebuia să fie: încercarea, ştiţi. În lupta surdă, ascunsă, care-i aducea pe amândoi în impasul acesta; asta trebuia să fie piatra de încercare.

— Vrei să mă iei de soţ, Zelie?

O palpitare de bucurie îi scăpă.

— Prea târziu, zise ea.

Dar el nu se dădu bătut.

— Lasă-mă să te încredinţez! imploră el. Mă înşelasem. Eram orbit, nebun, făr’ de inimă. O mărturisesc. Dar renunţ la toate astea. Renunţ la întreg capriciul acestui vis aurit, căci înţeleg ce comoară adevărată era cât p’aci să mă coste. Sau mai bine… uite, micuţo! Îl pun în mâna ta, şi o să plecăm împreună în urmărirea viitorului. Unul

D-zeu ştie dacă va mai avea vreo valoare pentru noi după seara asta. Dar e tot ce posed, Zelie, primeşte-l ca dar de nuntă.

Ea îl măsură cu privirea, multă vrane, fără ca să se mişte, de sus în jos, de jos în sus.

— Actorule, zise ea.

Ei, zău, nu era asta o prea mare cruzime? să-i reproşezi stângăcia, numai pentru că era, bietul, un jucător atât de mediocru al jocului vieţii! Şi să nu-l crezi în momentul când făcea suprema lui sforţare!

Rămase descurajat şi mut. Din nou, acelaşi fluierat ascuţit spintecă tăcerea. Din nou pluti spre noi, venind de nicăieri, paznicul spectral al porţii, Carron. Din nou cu o voce ca vântul care suflă prin gaura unei broaşte, vesti:

— Părintele Anselme a sosit. E în curtea din dos cu celălalt preot. Şi cu două surori de la Saint Joseph de Cluny care l-au însoţit.

— Părintele Anselme! repetă mama Carron cu glas întunecat. Şi surorile! Proiectul meu şi cel al lui Bibi s-au dus de-acum pe gârlă. Halal! În frumoasă situaţie ne aflăm toţi câţi suntem aici! — Porc afurisit! se răsti ea la omul ei, stai şi căşti gura. Pentru asta ai dat semnalul?

— Nu pentru ei! oftă Carron. N-am dat semnalul pentru ei. Dar se vede o trăsură urcând drumul…

Într-adevăr, prin greaua noapte tropicală şi prin uşa întredeschisă, scârţâitul roţilor şi hurducatul trăsurii răzbătea până la noi.

— Doi militari sunt pe capră, urmă Carron fără de grabă. Şi înăuntru, un bărbat într-o redingotă neagră. Ştafeta care m-a vestit nu e cu totul sigură, dar crede că e…

— Ei? Cine?

— D-l de Nou!

Şi astfel, pentru ca tragedia să ia o înfăţişare şi mai oribilă, numele acesta atât de des repetat, căzu din nou printre noi. Şi de astă dată, ca o conjuraţie a destinului, odată cu numele ieşea din pământ însăşi monstrul.

Bombist avu un rânjet obscen. De câteva clipe, se tot răsucea schimonosindu-se de furie că se vedea neglijat, el şi cutia lui neagră. Dar cred că, afară de el, nimeni altul în cameră nu-şi recăpăta respiraţia până ce mama Carron nu-şi adună un rest de vigoare şi rezumând toată deznădejdea situaţiei într-un gest către Bibi-Ri, îi strigă din nouă:

— Ei, ce-ai de gând să faci acum?

Bibi-Ri făcu trei paşi înapoi, închise uşa, puse bara de siguranţă. Apoi se îndreptă spre piciorul scării.

Dacă m-aţi urmărit, veţi fi constatat că avusesem prilejul să văd mai multe schimbări curioase operându-se la nenorocitul meu prieten în cursul acestor câteva ore. Şi avui norocul să-l văd la urmă redevenind ei însuşi. Pur şi simplu. Era vorba de adevăratul spirit al unui om punându-se la nivelul unei situaţii ce nu moi avea nimic tolerabil într-însa. Închipuiţi-vă pe tinerelul ăsta vioi, nervos, timid, focos: ceva dintr-un bufon, mereu victima sensibilităţii sale. Vă amintiţi de strigătul pe care-l scosese vorbind de liberarea sa: „Pot s-o gust de-acum!”. Ce va fi gustat el acum în criza asta? Acest bit diavol atât de sensibil, atât de plin de humor… Dar capabil totuşi de acest ultim gest care covârşi nu numai amărăciunea ci şi furia şi deznădejdea ce clocotea în el.

— Ei bine, zise el cu zâmbetul lui amar şi înălţându-şi trupul scund, pentru ca nu pot juca niciun alt rol, îmi mai rămâne cel puţin unul singur în repertoriul meu. Pot juca încă pe gentilomul!

Şi făr-a sta pe gânduri, şi fără de a da câtuşi de puţin de veste, făcu să sară cutia de piele neagră din mâna lui Bombist trimiţând-o să se rostogolească în vatră. Scoţând un strigăt neomenesc, Polonezul se năpusti asupra lui. Se încăierară. Şi restul nu fu decât o uriaşă convulsiune.

Nu ştiu cât timp durăi. Şi nici în tocmai cum se desfăşurară lucrurile. Un fel1 de noapte păru că se pogoară asupra lor. Luptară ca într-o spărtură a spaţiului şi a timpului. Îi privii rostogolindu-se într-un frământ

nedesluşit de amurg. La un moment oarecare, îmi dădui seama de nişte ciocănituri la limitele exterioare ale odăii. În alt moment, avui impulsia să mă reped în luptă eu însumi, ca să-mi ajut prietenul. Dar brusca viziune a feţei sale pe care o între văzui, într-o a mia parte dintr-o clipă într-un vârtej, îmi fu deajuns ca să părăsesc gândul acesta.

Vreau să spun că nu avea acel fel de iresponsabilitate a omului devenit pur şi simplu fiară. Pe când se învârtea ca un polip cu membre multiple, Polonezul spumega cu urlet necurmat şi bestial. Bibi-Ri, el, nu scotea un sunet. Nu avea nicio nevoie de ajutor. Vă jur că zâmbea mereu. Urma să zâmbească cu o ironie neîndurătoare, înfricoşătoare!

Şi avea chiar bune motive să zâmbească. Fiindcă în clipa aceea. Graţie unei mişcări magistrale a mânii, el făcuse să zboare din pumnul lui Bombist cuţitul, ca un fluture cu aripi roşii. Puţin după aceea auzii trosnind un os. Uitasem, mă înţelegeţi, că ori cât ar fi fost el Semnul roşu, nu era numit degeaba Bibi-Ri. Uitasem că deşi acum într-un târziu; putea aspira la titlul de gentilom, timp de mai bine de douăzeci de ani din viaţa lui învăţase trucurile secrete ale apaşului parizian.

Cu mâinile lui, cu degetele lui, cu precizie şi repeziciune, frânse pe acest Bombist cum ai frânge un fir de pai. Se auzi o ultimă răbufnire. Polonezul fu oribil ghemuit sub el şi răgetul lui tăcu brusc, ca un robinet pe care l-ai închis. Zăcea acum într-un colţ, pachet inert.

Şi. Ne pomenirăm iar în bucătăria afumată.

Voci ţipau. Siluete săltau de colo-colo. Un preot gras şi gâfâi tor pătrunse înăuntru cârâind ca un papagal. Un preot slăbănog intră cu paşi mari şi se zvârli jos lângă mort ca să-şi facă datoria. Două surori cu rochiile mohorâte, contemplau scena cât placiditatea sfintelor de pe tablouri. Mama Carron răgea. Carron sărea încoace şi încolo cu lanterna lui, ca un licurici a cărui flacără tremurătoare arunca peste tot o rază de lumină palid-

gălbuie. Asta servea cel puţin să lumineze ciudatul tablou la picioarele scării, unde Bibi-Ri se ridicase.

Un gladiator în arenă s-ar fi putut întoarce spre Cezar cu acelaşi gest cu care se întorsese el spre tânăra fată pe piedestalul ei. Era gol până la brâu. Haina lui era numai zdrenţe, trupul alb şi scăldat în sudoare. Şi puteam vedea acum (oricine era la curent ar fi putut observa) linia subţire roşie a semnului de naştere care-i înconjura gâtul ca un sbilţ:

Semnul Roşu!

— Acum ai să mă crezi? întrebă Bibi-Ri.

Cu ochii mani căscaţi, ea îl privi.

— Acum ai să mă crezi? repetă Bibi-Ri.

Şi cu Zelie se petrecu ceea ce s-a petrecut cu fetiţa din poveste când i s-a topit gheaţa din jurul inimii. Sila ei prefăcută dispăru. O pornire vie şi generoasă păru, că se aruncă prin vinele ei.

— Bibi, ce-ai făcut? Ti-ai prăpădit norocul... Fugi cât mai e timp.

— Prea târziu, zise el la rândul lui.

— Dar moştenirea! Viitorul tău cel mare! Bogăţiile tale! Fericirea ta! Nimic nu preţuieşte în afară de astea! Pentru numele lui D-zeu, le-ai pierdut!

— Mai bine îmi place aşa: să ştiu că te gândeşti la astea fără de ură. În sfârşit, şi tot aşa şi la mine.

— La ce alt ceva m-aşi putea gândi?

Ah! miracolul pasionat al vocii sale!

— E dreptul tău după o viaţă nedreptăţită. Trebuie să le ai, trebuie să te bucuri de ele, în libertate, fără constrângere. Pentru asta aşi fi dat totul. Totul! Pentru asta încercasem să te gonesc!

— Zelie! strigă el uimit. E oare adevărat? Tu simţeai asta? Era din pricina asta? Pentru mine!

— Dar pentru cine? Cu toate că mi se sfâşia inima, cu toate că-mi venea să mor. Nu eram demnă de tine. Dar trebuia ca tu să-ţi realizezi ambiţia şi te puteam ajuta, puţintel, oh! atât de puţin: măcar să te pornesc la drum.

Puteam să te liberez de primejdia mamei, de şantajul ei. Pentru totdeauna. Era nădejdea mea. Dar acum! Oh! Bibi! Bibi!...

Ar fi căzut jos dacă el n-ar fi prins-o în braţe. Şi aşa se sfârşi. Ea îl iubea. Se iubeau. Osânditul şi fiica de osândiţi: amanţii din Noua-Caledonie. Şi cu ce întunecată aprindere!

— Dar trebuie să fugi! strigă ea, căci loviturile din uşă (ameninţau să sfarme tăbliile. Poate că mai e vreme. Militarii sosesc. Grăbeşte-te.

El clătină din cap.

— N-are să slujească la nimic, micuţa mea, e inutil. Am să fiu repede ajuns de zbirii negri. Cu mine s-a isprăvit. Sunt foarte mulţumit.

— Dacă au să te prindă, ar însemna moartea... şi a mea.

— Nu... îmi datorezi poate o făgăduială.

— Tot ce vrei!

— Îmi dai cuvântul tău de omoare?

— Tot ce vrei, ţi-am spus!

— Atunci, tu n-ai să mori. Şi ai să te salvezi de ceva mai rău decât moartea prin singura cale ce mai ţi-e deschisă. Iată! bunele surori te aşteaptă. Mă înţelegi?

— Te înţeleg, zise ea printre hohote de plâns. Sunt a ta! ... Ţi-o făgăduiesc... Dar sărută-mă, odată măcar!

Mama Carron îşi reveni cea dintâi În fire dintre noi. Mama Carron ridică pe fata leşinată şi o predă în mâinile călugăriţelor. Mama Carron fu aceea care smulse de pe cuier o haină ai lui Carron, şi îmbrăcându-i-o lui Bibi-Ri, i-o încheia cu grijă până-n gât, înainte de a îngădui să se deschidă uşa.

— De, o s-o predăm Bisericii, la urma urmelor! zise femeia aceasta, oricum, deosebită. Cel puţin e lucru cinstit. Şi acum, imbecilule, lasă-l pe fericitul soţ să intre, ca să vadă ce trebuie să vadă.

Văzu! Văzu tot ce era necesar. Când uşa se deschise, când cele două lepre de militari se năpustiră în cameră,

când demonul acela înalt în haine negre şi cilindru, cu ochii lui gălbui, vâlvoritori, când d. de Nou el însuşi ne confruntă, eram cu toţii aliniaţi, întocmai ca nişte actori într-o anchetă poliţistă de asasinat: prizonier, martori, corpus delicti şi cler asistent: tot completul.

— 105 —

Pag. 106 – 107 – lipsă scan.

vesel chiar, îndemnându-mă tot atât de limpede ca şi cu cuvinte, să-mi dau seama cum păstrase tăcerea şi marele său secret În închisoare, şi cum le va păstra până la capăt. Cum îşi înfăţişa şi înţelegea, cu ochii uscaţi, ironia de neînchipuit a acestei reuniuni de familie, acolo, pe eşafod: el şi călăul.

Apoi privi de-asupra portului şi a radei vapoarelor şi nu mai părăsi din ochi acest capăt suprem al Numeei. Spunea adio din ochi. Spunea adio în gândul lui, şi cu satisfacţie cred, cuiva nevăzut. Căci era ziua, dimineaţa chiar, în care pachebotul părăsea Numea, ducând pe mult-iubita lui Zelie spre Franţa.

Şi pot să vă mai spun încă un lucru, foarte simplu. Vă amintiţi, că la începutul povestirii mele am afirmat că m-am răfuit împărăteşte cu d. de Nou? Că era chit definitiv faţă de el, până-n ziua în care demonul acesta va fi târât în străfundurile iadului, ca să-şi capete răsplata?... Şi în singurul chip în care lucrul acesta se putea face de astălaltă parte a mormântului? Şi l-am făcut. N-am mai fost vreodată în viaţa cuiva o asemenea seară! Ascultaţi-mă.

Nu mă întrebaţi cum de am izbutit, nici prin ce mijloace obscure sau secrete! Dar miniatura, miniatura lui Bibi-Ri. Vă aduceţi aminte? Ei bine! se găsi din întâmplare, auziţi, din întâmplare, domnilor, în coşul cu capul lui Bibi-Ri. Din întâmplare, noul ajutor aii călăului, succesorul lui Bombist, o descoperi când „fură coşul” şi se aplecă să adune, pentru stăpânu-său, cele câteva biete lucruşoare

care se adăogau la profiturile funcţiei lui. Şi din întâmplare» în sfârşit, miniatura fu pusă în mâinile domnului de Nou!

El aruncă o privire asupra medalionului. Îl văzui tremurând, dârdâind. Îl văzui fixând imaginea. Îl văzui înţepenindu-se şi continuând să fixeze miniatura. Îl văzui pierzând puţin câte puţin acel înveliş de orgoliu blestemat, părăsind acel înveliş de ură şi de dispreţ intact, de nedezrădăcinat, care-i fuseseră hidoasele-i proptele sufleteşti în tot timpii acelor ani de infamie. Făcu un gest de oroare, de teroare crescândă. Făcu un pas înainte. Şi privi în coşul în care mai zăcea opera lui. Privi… privi… privi… dar nu se putu încredinţa. Nu putu fi sigur. Nu va putea niciodată, niciodată nu va putea şti, domnilor… Căci linia roşie care înconjura gâtul acesta retezat nu mai era decât o singură linie roşie… mă înţelegeţi? Şi Semnul Roşu rămase pe veci un mister!

---- SFÂRŞIT ----